

**UCHWAŁA NR XXXIII/198/2012
RADY GMINY GRÓDEK NAD DUNAJCEM**

z dnia 28 grudnia 2012 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Gminy Gródek nad Dunajcem na lata 2013-2020r

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. – o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2001, Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) Rada Gminy w Gródku nad Dunajcem uchwała co następuje:

§ 1.

Przyjmuje Strategię Gminy Gródek nad Dunajcem na lata 2013-2020r. stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Mirosław Małek

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

POWIAT NOWOSĄDECKI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Strategia Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem na lata 2013-2020

NAS

nowosądecka
akademia
samorządowa

PROJEKT
ZE ŚRODKÓW
W RAMACH
FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

WSPÓLFINANSOWANY
UNII EUROPEJSKIEJ
EUROPEJSKIEGO

Strategia Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem na lata 2013-2020

Opracowanie:

FRDL Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji

**FRDL Małopolski Instytut Samorządu
Terytorialnego i Administracji**

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie.....	3
Krajowe i regionalne dokumenty strategiczne.....	10
Krajowe dokumenty strategiczne.....	10
Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego.....	13
Subregionalny Program Rozwoju.....	18
Najważniejsze wnioski z diagnozy społeczno-gospodarczej.....	20
Metodologia badania.....	20
Wyniki.....	23
Wizja i misja Gminy.....	37
Analiza SWOT.....	39
Obszary strategiczne.....	43
OBSZAR STRATEGICZNY I – DZIEDZICTWO, TURYSTYKA, REKREACJA I PRZEMYSŁY CZASU WOLNEGO.....	47
OBSZAR STRATEGICZNY II – GOSPODARKA LOKALNA, AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ.....	57
OBSZAR STRATEGICZNY III INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO.....	64
OBSZAR STRATEGICZNY IV KAPITAŁ SPOŁECZNY I ZARZĄDZANIE....	71
Mierniki realizacji Strategii.....	79
System monitoringu i ewaluacji Strategii.....	85
Potencjalne źródła finansowania –nowa perspektywa.....	93

Wprowadzenie

Strategię Rozwoju Gminy należy postrzegać jako długofalowy proces wytyczania i osiągania celów wspólnoty samorządowej. Określa ona generalny kierunek, aspiracje i priorytety rozwoju społeczno-gospodarczego jednostki oraz przedstawia metody i narzędzia wdrożeniowe. Zapisy Strategii stanowią zatem determinantę decyzji merytorycznych, organizacyjnych i finansowych podejmowanych przez władze samorządowe. Dokument jest także odpowiedzią na ustawowy wymóg prowadzenia polityki rozwoju w oparciu o Strategię, jak również skuteczną próbę dostosowania się do standardów europejskich.

Opracowanie Strategii – umowa między Powiatowym Centrum Funduszy Europejskich a FRDL Małopolskim Instytutem Samorządu Terytorialnego i Administracji w Krakowie

Niniejsza Strategia Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem powstała w ramach realizacji umowy nr PCFE.273.15.2012 z dnia 05.06.2012 roku, zawartej pomiędzy Powiatem Nowosądeckim – Powiatowym Centrum Funduszy Europejskich a Fundacją Rozwoju Demokracji Lokalnej. Przedmiotem umowy była „Aktualizacja lub opracowanie Strategii Rozwoju Gminy na lata 2013 – 2020 dla każdej z 14 Gmin Powiatu Nowosądeckiego – Partnerów Projektu pn.: „Nowosądecka Akademia Samorządowa”, a wykonawcą zamówienia – jednostka terenowa FRDL: Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji w Krakowie. Wspomniany projekt realizowany jest przez Powiat Nowosądecki w partnerstwie z 14 Urzędami Miast/Gmin¹ w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet V Dobre rządzenie, Działanie 5.2 Wzmocnienie

---

¹ Urząd Gminy Chelmiec, Urząd Gminy Kamionka Wielka, Urząd Gminy Łososina Dolna, Urząd Gminy Nawojowa, Urząd Gminy Rytró, Urząd Gminy Gródek nad Dunajcem, Urząd Miasta Grybów, Urząd Gminy Grybów, Urząd Gminy Korzenna, Urząd Gminy Łabowa, Urząd Miasta i Gminy Uzdrawiskowej Muszyna, Urząd Miasta i Gminy Piwniczna – Zdrój, Urząd Gminy Podegrodzie oraz Urząd Miasta i Gminy Stary Sącz.

potencjału administracji samorządowej, Poddziałanie 5.2.1 Modernizacja zarządzania w administracji samorządowej.

Przesłanki budowy nowych dokumentów strategicznych w JST

Obecnie, zasadniczy nurt przesłanek formalno-prawnych, które uzasadniają potrzebę weryfikacji dokumentów strategicznych JST, wynika ze zmian w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz wiąże się z aktualizacją dokumentów europejskich (Europa 2020), krajowych (Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju do 2030 r., Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju do 2020 r., Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do 2030 r.) i regionalnych (Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020), a także przyjęciem nowego paradygmatu polityki regionalnej, wprowadzonego uchwaleniem 13 lipca 2011 roku Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR). Podobnie jak inne JST, Samorząd Gminy Gródek nad Dunajcem zobligowany jest do przeglądu i weryfikacji Strategii Rozwoju w kontekście dostosowania jej założeń do wytycznych i rekomendacji, które płyną z dokumentów o charakterze nadrzędnym.

Ponadto, w procesie budowy nowej Strategii bardzo ważną rolę odgrywają przeobrażenia, jakie zaszły w sferze realnej, tj. rzeczywiste procesy i zjawiska (natury gospodarczej, społecznej, zarządczej, itp.), wpływające na rozwój Gminy. Poniżej przedstawiono kluczowe przesłanki uzasadniające potrzebę aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem:

1. Dostosowywanie polityki rozwoju do zmieniających się uwarunkowań społecznych oraz gospodarczych w gminie i jej otoczeniu.

Gmina Gródek nad Dunajcem to nie tylko wydzielony granicami administracyjnymi obszar, ale przede wszystkim społeczność lokalna, w której na bieżąco ulega zmianie sytuacja demograficzna i gospodarcza. Kilka ostatnich lat upłynęło pod znakiem szeregu poważnych przeobrażeń, które w dużym stopniu odbiły się także na gminie, np.: ogólnosiwiatowe spowolnienie gospodarcze (i związane z tym mniejsze dochody

budżetowe), rosnące dysproporcje w rozwoju na szczeblu międzygminnym i subregionalnym, deficyt finansów publicznych czy zmiana obserwowanych trendów demograficznych. Nowa Strategia Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem powinna wyznaczać cele oraz kierunki interwencji, służące podnoszeniu konkurencyjności gminy oraz przelamywaniu strukturalnych problemów gospodarczych i społecznych. Są to wyzwania, którym Gmina musi sprostać w dobie postępującego procesu globalizacji, nasilającej się konkurencji, informatyzacji wielu sfer życia i rozwoju gospodarki opartej na wiedzy.

2. Dostosowanie Strategii Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem do nowych dokumentów strategicznych szczebla regionalnego i krajowego.

Ostatnie lata to okres powstawania nowych i aktualizacji poprzednich wersji dokumentów strategicznych szczebla krajowego i regionalnego. Nadrzędną pozycję zajmuje wśród nich Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020², która określa nowe ramy funkcjonowania konkurencyjnego województwa. Istotnymi dla planowania rozwoju są również dokumenty szczebla krajowego, w tym Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020, przyjęta 13 lipca 2010 r. oraz Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju (DSRK) do 2030 r. i Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju (ŚSRK) do 2020 r. Uwzględnienie wytycznych i rekomendacji płynących z tych dokumentów pozwoli na skorelowanie Strategii Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem z priorytetami rozwojowymi województwa małopolskiego, a w dalszej perspektywie na korzystanie z nowych narzędzi polityki regionalnej (np. kontrakt terytorialny).

---

² *Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020*, http://www.wrotamalopolski.pl/root_BIP/BIP_w_Malopolsce/root_UM/podmiotowe/Strategia/dokument/SRWM+2015/default.htm [data dostępu: 4.09.2012].

3. Uspójnienie horyzontu czasowego Strategii Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem z horyzontem czasowym nowego okresu programowania UE oraz dokumentów nadrzędnych.

Odrębną przesłanką weryfikacji Strategii Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem jest zidentyfikowana potrzeba uspójnienia horyzontu czasowego Strategii – do 2020 roku, dla której bezpośrednim uzasadnieniem jest:

- przyjęcie horyzontu obejmującego w całości kolejną perspektywę finansową Unii Europejskiej (tj. 2014-2020);
- przyjęcie horyzontu zbieżnego z horyzontem Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego i większości JST w Małopolsce;
- potrzeba zapewnienia spójności z perspektywą przyjętą dla nowej Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego.

4. Dostosowywanie Strategii Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem do tworzonego Subregionalnego Programu Rozwoju – dla subregionu sądeckiego.

Subregionalny Program Rozwoju 2014-2020 ma za zadanie wskazać politykę rozwoju dla każdego z pięciu obszarów województwa (Krakowski Obszar Metropolitalny, Małopolska Zachodnia oraz subregiony: tarnowski, sądecki i podhalański) w oparciu o ich atuty. Ma także przyczynić się do większego zaangażowania i współpracy lokalnych środowisk na rzecz przygotowania wspólnych przedsięwzięć ważnych dla rozwoju subregionu. Docelowo SPR będzie prezentował zarówno politykę wspierania rozwoju poszczególnych subregionów, jak i uzgodnione w subregionach listy przedsięwzięć, które będą mogły uzyskać dofinansowanie ze środków nowego programu regionalnego, współfinansowanego ze środków europejskich.

Metodologia i etapy prac

Zgodnie z koncepcją umowy pomiędzy Powiatowym Centrum Funduszy Europejskich a FRDL Małopolskim Instytutem Samorządu Terytorialnego i Administracji w Krakowie, prace prowadzone nad opracowaniem Strategii oparte zostały o model ekspercko-partycypacyjny, a zespół konsultantów tworzyli pracownicy Wydziału Programów i Projektów FRDL MISTiA.

Pierwszym etapem prac była inwentaryzacja dokumentów planistycznych, będących w posiadaniu Gmin. Konsultanci MISTiA dokonali analizy istniejących dokumentów strategicznych pod kątem ich rodzaju, struktury, jakości oraz aktualności, efektem czego powstał „Raport z inwentaryzacji i analizy dokumentów strategicznych 14 Gmin Powiatu Nowosądeckiego”. Raport zawiera przegląd najważniejszych elementów poszczególnych dokumentów gminnych: część diagnostyczna, wizja i misja, analiza SWOT, kierunki rozwoju, cele i zadania. Dokumenty objęte analizą charakteryzował różnorodny zakres tematyczny i układ kompozycyjny oraz zastosowanie odmiennych metodologii. Wykazano jednak, że rozbieżność ta nie jest pochodną różnic w uwarunkowaniach rozwojowych jednostek. Gminy Powiatu Nowosądeckiego cechują podobne atuty i słabe strony, a także szanse i zagrożenia, co przekłada się na zbieżne ze sobą kierunki rozwoju i cele strategiczne. W niektórych przypadkach występują dodatkowe zasoby (np. walory uzdrowiskowe) determinujące określone ścieżki rozwoju. W wyniku inwentaryzacji ustalono, że wszystkie 14 Gmin Powiatu Nowosądeckiego wymaga opracowania nowych dokumentów strategicznych i sprecyzowano harmonogram koniecznych prac.

Kolejny etap obejmował opracowanie i przekazanie projektów dokumentów planistycznych przygotowanych dla poszczególnych JST. W ramach procesu przygotowywania nowych opracowań uwzględniono materiały z konsultacji społecznych, prowadzonych w Gminach Powiatu Nowosądeckiego, biorących udział w Projekcie „Nowosądecka Akademia Samorządowa”. Celem konsultacji było poznanie opinii mieszkańców w sprawach najistotniejszych w kontekście rozwoju wspólnoty samorządowej, a także najważniejsze wnioski płynące z diagnozy, przygotowanej specjalnie na potrzeby realizacji zadania. Przy opracowaniu projektów Strategii Rozwoju, szczególną uwagę zwrócono na założenia i wytyczne zawarte w dokumentach wyższego

rzędu, tj.: w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020 i Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego, a także w Subregionalnym Programie Rozwoju – dla subregionu sądeckiego.

Pod koniec września robocze wersje dokumentów przesłane zostały do Gmin, celem zasięgnięcia opinii kierownictwa i pracowników Urzędów. Ostateczny termin zgłaszania uwag upłynął z dniem 15 października, wprowadzone zostały konieczne modyfikacje i poprawki w treści dokumentów. Ponadto, w okresie: 23 października – 8 listopada 2012 roku w poszczególnych Gminach odbywały się otwarte sesje poświęcone prezentacji i konsultacji opracowanych projektów Strategii. Następnie przygotowane zostały i przekazane ich ostateczne wersje. Przeprowadzono także szkolenia dla pracowników Urzędów Gmin – Partnerów Projektu z systemu monitoringu Strategii i jej ewaluacji (okres 19 – 27 listopada 2012).

Struktura Strategii Rozwoju

Strategia Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem składa się z kilku części:

- wprowadzenia,
- rozdziału opisującego krajowe i regionalne dokumenty strategiczne,
- wniosków z diagnozy społeczno-gospodarczej gminy,
- propozycji wizji i misji Gminy,
- analizy SWOT,
- planu operacyjnego Strategii – obszary strategiczne, cele strategiczne i operacyjne, kierunki interwencji (propozycje zadań i projektów),
- mierników realizacji Strategii,
- systemu monitoringu i ewaluacji Strategii,
- potencjalnych źródeł finansowania.

Autorzy opracowania pragną podziękować wszystkim pracownikom Urzędu i uczestnikom prac warsztatowych za poświęcony czas, odpowiedzialność w podejściu do spraw publicznych oraz merytoryczne zaangażowanie w proces opracowywania niniejszej Strategii.

Krajowe i regionalne dokumenty strategiczne

Krajowe dokumenty strategiczne

Proces budowy lokalnych dokumentów planistycznych, a w szczególności Strategii Rozwoju, powinien uwzględniać zmiany w aktach prawnych, które regulują zasady prowadzenia polityki rozwoju na wyższych szczeblach – poczynając od dokumentów na szczeblu Unii Europejskiej, a kończąc na Strategii wojewódzkiej i subregionalnej. Tak zdefiniowana spójność w wymiarze wertykalnym pozwala wzmacniać efekty rozwojowe poprzez jednoznaczne określanie kluczowych kierunków interwencji. Jednocześnie prowadzi do koncentracji środków publicznych na jasno zdefiniowanych celach rozwojowych.

Rysunek 1 Schemat polityki regionalnej w Polsce.

Powyższy schemat przedstawia aktualny system prowadzenia polityki rozwoju, oparty o hierarchiczny układ dokumentów strategicznych, wzajemnie ze sobą spójnych i powiązanych. Obejmuje on wytyczne płynące ze strategii Europa 2020, Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju, Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju oraz 9 strategii zintegrowanych, obejmujących 8 strategii branżowych i Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR). W tak ujęty system wpisuje się Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020, stanowiąca z kolei podstawę dla konstruowania subregionalnych i lokalnych dokumentów strategicznych. W procesie lokalnego planowania strategicznego należy pamiętać o zachowaniu spójności i relacyjnym powiązaniu z systemem nadrzędnych dokumentów strategicznych.

Z punktu widzenia lokalnej polityki rozwoju kluczowe miejsce zajmuje dokument **Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony, miasta, obszary wiejskie**. Zgodnie z przedstawionym w nim, nowym paradygmatem rozwoju regionalnego, w proces planowania strategicznego należy włączyć następujące wytyczne:

- wykorzystywanie zasobów endogenicznych regionów (uniezależnianie się od transferów zewnętrznych),
- tworzenie polityk wieloletnich i zdecentralizowanych w przeciwieństwie do dotychczasowych dotacji jednorazowo przeznaczanych na działania krótkoterminowe,
- finansowanie inwestycji wyselekcjonowanych (jako tych działań, które w największym stopniu przyczyniają się do rozwoju społeczno-gospodarczego regionu i powodują jego dyfuzję),
- wieloszczeblowe zarządzanie polityką regionalną – zaangażowanie wielu partnerów przez władze regionalne,
- zróżnicowane podejście do różnych typów regionów – wykorzystywanie specjalizacji regionalnych i subregionalnych oraz reagowanie na specyficzne bariery rozwojowe.

Wytyczne te zostały sformułowane przede wszystkim w celu wzmocnienia procesu programowania polityki rozwoju na szczeblu wojewódzkim. Jednak myśl zawarta w powyższych uwagach może stanowić ważną wskazówkę podczas programowania polityki rozwoju na szczeblu powiatowym i gminnym. Ponadto, zgodnie z rekomendacjami KSRR, w procesie zarządzania strategicznego postuluje się tworzenie i utrwalanie szerokich partnerstw między instytucjami publicznymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, aby zapewnić skuteczny i wielopoziomowy system zarządzania polityką rozwoju.

Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego

Najważniejszym dokumentem określającym zasady polityki rozwoju na szczeblu regionalnym jest **Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020** (SRWM). Zapisy dokumentu postulują koncentrację środków na precyzyjnie zdefiniowanych priorytetach, operacjonalizację i parametryzację działań strategicznych, przejrzysty podział zadań i odpowiedzialności za poszczególne obszary polityki rozwoju, prowadzący jednak do mobilizacji zasobów wielu aktorów społecznych.

Struktura SRWM obejmuje 7 głównych obszarów polityki rozwoju województwa, a także kierunki i sposoby działania w tych obszarach. Dla każdego z obszarów interwencji sformułowano cel strategiczny, stanowiący opis pożądanego kierunku zmian w perspektywie do 2020 roku. Każdy z celów strategicznych w ramach poszczególnych obszarów realizowany jest poprzez wyodrębnione kierunki polityki rozwoju, złożone z katalogu działań priorytetowych. W odniesieniu do poszczególnych kierunków polityki sformułowana została strategia postępowania, określająca pożądaną stan docelowy, a także określająca czynniki sprzyjające i ograniczające możliwość osiągnięcia zmiany, będącej pochodną realizacji celu strategicznego. Na poniższym schemacie zobrazowano strukturę dokumentu.

Rysunek 2 Schemat prezentujący plan strategiczny zawarty w Strategii Rozwoju Województwa małopolskiego.

Rekomendacje dotyczące programowania lokalnej polityki rozwoju można odnaleźć w SRWM w ramach obszaru pn. Rozwój miast i terenów wiejskich. Wśród kierunków polityki rozwoju w tym obszarze zwrócono uwagę na potrzebę integracji przestrzennej na poziomie lokalnym i zapewnienie powiązań lokalnych w obrębie obszarów wiejskich, dla których centrami są małe i średnie miasta, docelowo zapewniające jednolity standard dostępności podstawowych usług i dóbr publicznych. Umocnienie pozycji małych i średnich ośrodków miejskich jako lokalnych centrów gospodarczych i ośrodków usług publicznych uznano za warunek rozwoju okalających je terenów wiejskich. Projektowane działania opierają się na założeniu, że ważnymi elementami decydującymi o atrakcyjności małych miast są zasoby społeczne i kulturowe oraz przestrzeń publiczna. Wśród kluczowych działań w ramach wspomnianego kierunku przewidziano poprawę dostępności podstawowych usług publicznych w zakresie lokalnej infrastruktury społecznej o charakterze: edukacyjnym, kulturalnym, rekreacyjnym i sportowym oraz zdrowotnym.

Kolejnym kierunkiem polityki jest rozwój gospodarczy małych i średnich miast oraz terenów wiejskich. Celem działań w ramach tego kierunku jest przede wszystkim przeciwdziałanie narastającym wewnątrz regionalnym różnicowaniom o charakterze gospodarczym. Projektowane przez Zarząd Województwa Małopolskiego działania uwzględniają szereg poniższych założeń:

- w ramach polityki rozwoju miast nie należy ograniczać się do wzmacniania infrastruktury społecznej i technicznej, lecz wysoki nacisk położyć także na tworzenie ofert zachęcających do lokowania nowych przedsięwzięć, wykorzystanie potencjału istniejących przedsiębiorstw oraz wzmacnianie relacji kapitałowych;
- zapleczem dla wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich są małe i średnie miasta;
- aktywizacja terenów wiejskich warunkowana jest wdrożeniem bardziej efektywnych mechanizmów wsparcia funkcjonowania zarówno rolnictwa, jak i działalności okolorolniczej i pozarolniczej;
- aby zwiększyć partycypację obywatelską w programowaniu polityki rozwoju lokalnego należy określić trwale ramy współpracy władz lokalnych i regionalnych.

W ramach kluczowych działań odnoszących się do poprawy kondycji gospodarczej małych i średnich miast główny nacisk położony został na rozwój oferty inwestycyjnej jednostek, połączony ze wspieraniem działań lokalnych instytucji rynku pracy na rzecz zwiększenia zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu. Natomiast wśród priorytetów dla obszarów wiejskich wyróżniono wsparcie obszarów rolniczych poprzez wdrożenie instrumentów wsparcia dla rolnictwa ekologicznego oraz marketingu wysokiej jakości produktów lokalnych i regionalnych. Takie działanie wpisuje się w oczekiwanie wzmoczonego wykorzystania miejscowych przewag konkurencyjnych. Innym priorytetem aktywizacji obszarów wiejskich jest wspieranie działalności pozarolniczej, szczególnie na terenach atrakcyjnych rezydencjonalnie i turystycznie.

Ostatnim kierunkiem polityki rozwoju w obszarze miast i terenów wiejskich jest funkcjonalne zarządzanie przestrzenią na poziomie lokalnym. Zwraca się tutaj uwagę na podejmowanie działań z uwzględnieniem powiązań funkcjonalnych pomiędzy

ośrodkami, ochrony tożsamości lokalnej, a także dbałości o otoczenie. Wśród kierunków interwencji wymienia się rewitalizację obszarów zdegradowanych, ochronę krajobrazu i ładu przestrzennego na obszarach wiejskich, planowanie przestrzenne prowadzone z uwzględnieniem realizacji koncepcji osadnictwa zwarteo – w oparciu o miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Ponadto, w SRWM w ramach obszaru pn. Krakowski obszar metropolitalny i inne subregiony wyróżniono subregion sądecki – jako funkcjonalny obszar integracji przestrzennej o znaczeniu regionalnym, z węzłowym ośrodkiem monocentrycznym, jakim jest miasto Nowy Sącz, oraz strefami przyległymi, w których zawierają się gminy wchodzące w skład Powiatu Nowosądeckiego. Rozwój subregionu sądeckiego w SRWM określono jako jeden z kierunków polityki rozwoju Małopolski.

Za główną oś rozwoju dla subregionu sądeckiego w SRWM przyjęto wykorzystanie naturalnych przewag konkurencyjnych Sądecczyzny – zarówno w wymiarze krajowym, jak i międzynarodowym. Wśród nich wymieniono: warunki naturalne, bazę noclegową oraz potencjał w zakresie działalności związanej z turystyką, sportem i ochroną zdrowia, tworzące wspólnie unikalne atuty dla gospodarczego rozwoju subregionu. Wykorzystując wskazane przewagi subregion sądecki ma szansę stać się jednym z kluczowych ośrodków na mapie organizacji spotkań i wydarzeń o znaczeniu ponadregionalnym. Ponadto, korzystając z walorów środowiska naturalnego, możliwe jest wzmocnienie uzdrowiskowo – leczniczych funkcji regionu.

Szczególną wagę przypisano rozwojowi Nowego Sącza i wzmocnieniu funkcji tego ośrodka jako elementu polityki rozwoju dla całego subregionu. Dostrzeżono rolniczy charakter powiatów Małopolski południowo-wschodniej, do których zaliczyć można także Powiat Nowosądecki. Wśród problemów wskazano słabą komunikację miasta z Krakowem i z resztą kraju, natomiast wśród atutów wymieniono względnie korzystną sytuację demograficzną i prognozowany wzrost ludnościowy, dający szansę rozwoju działalności związanych z obsługą ruchu turystycznego i uzdrowiskowego. Uznano zatem, aby pozycję rozwojową subregionu wzmocnić poprzez poprawę kondycji rozwojowej Nowego Sącza, ale również otaczającego miasto obszaru funkcjonalnego. Dzięki lepszemu powiązaniu ośrodka sądeckiego z jego zapleczem nastąpi efektywne

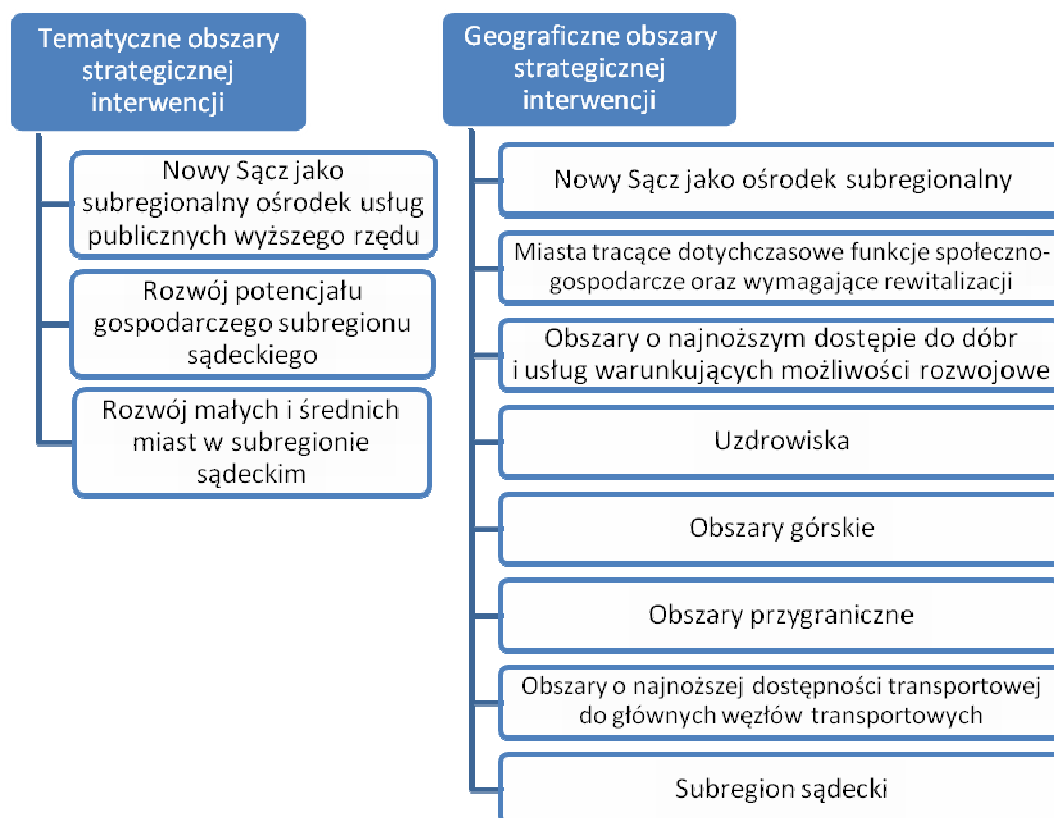
wykorzystanie potencjału gospodarczego subregionu. Natomiast w wyniku interwencji realizowanej w celu poprawy dostępności komunikacyjnej, możliwy stanie się bardziej dynamiczny rozwój przedsiębiorczości i rynku pracy, bazujący na funkcji rekreacyjnej – szczególnie w oparciu o potencjał turystyczny Beskidów oraz Doliny Dunajca i Popradu. Ponadto, wskazuje się szansę zlokalizowania na terenie Sądecczyzny jednego z głównych obszarów rozwoju sportów letnich i zimowych, zarówno w wymiarze amatorskim, jak i wyczynowym. Lepsze wykorzystanie potencjałów decydujących o przewadze konkurencyjnej oraz niwelowanie barier rozwojowych służyć będą wzrostowi dobrobytu w całym subregionie sądeckim.

Subregionalny Program Rozwoju

Elementem wdrażania Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego „Małopolska 2020” jest przyjęcie indywidualnej ścieżki rozwoju dla pięciu subregionów wchodzących w skład województwa. Opracowywany jest **Subregionalny Program Rozwoju na lata 2014-2020**. Jednym z kluczowych obszarów jest subregion sądecki, zajmujący powierzchnię trzech powiatów: nowosądeckiego, limanowskiego, gorlickiego oraz miasta Nowy Sącz. W ramach prac nad weryfikacją i specyfikacją kierunków rozwoju subregionu, zawartych w SRWM, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego przeprowadził szereg badań oraz konferencji subregionalnych. Zgodnie z przyjętym dnia 3 lipca 2012 r. przez Zarząd Województwa Małopolskiego dokumentem pn. Zasady i harmonogram prac nad Subregionalnym Programem Rozwoju 2014 – 2020, projekt programu subregionalnego powinien zostać przygotowany do końca października br. Jednocześnie sprecyzowano finalny układ Programu, który, oprócz zróżnicowanej terytorialnie polityki rozwoju, zawierał będzie dodatkowo uzgodnione listy przedsięwzięć, rekomendowane do dofinansowania w ramach tzw. grantu subregionalnego, tj. wydzielonej puli środków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014 – 2020.

Podsumowując dotychczasowy etap badań i dyskusji nad programem dla subregionu sądeckiego, należy stwierdzić, że wśród kluczowych kierunków i możliwości rozwoju dominują zagadnienia związane z rozwojem infrastruktury komunikacyjnej. Inwestycje w tym obszarze określane są jako podstawowe determinanty niezbędne do przezwyciężenia barier związanych z peryferyjnym charakterem subregionu, poprawy kontaktu z Krakowem oraz napływu turystów i inwestorów. W ramach pozostałych obszarów diskutowanych podczas badań fokusowych oraz konferencji subregionalnych przewijały się kwestie związane z jakością kapitału ludzkiego i społecznego oraz możliwościami budowy gospodarki opartej na wiedzy. Konstatacją dotychczasowych prac nad programem rozwoju subregionu sądeckiego jest wyspecyfikowanie obszarów strategicznej interwencji w ujęciu tematycznym oraz geograficznym. Przedstawia je poniższy schemat.

Rysunek 3 Subregionalny Program Rozwoju – dla subregionu sądeckiego.

Dalszą koordynację prac nad Programem prowadzić będą fora subregionalne, składające się z członków Zarządu Województwa Małopolskiego, radnych Sejmiku Województwa Małopolskiego, przedstawicieli samorządów powiatowych i gminnych, przedsiębiorców, organizacji gospodarczych, organizacji społecznych, instytucji naukowych, badawczych i rozwojowych, uczelni wyższych, Policji i Państwowej Straży Pożarnej, parków narodowych oraz innych kluczowych instytucji z punktu widzenia subregionu. Rolę doradczą i wspierającą w ramach w forum pełnił będzie wybrany przez ZWM ekspert strategiczny, którym w ramach forum subregionu sądeckiego został dr Rafał Matyja. Funkcją forum będzie inicjowanie i kreowanie debaty na temat polityki rozwoju subregionu oraz wyrażanie opinii w przedmiocie planowanych działań ze strony władz samorządowych.

Najważniejsze wnioski z diagnozy społeczno-gospodarczej

Metodologia badania

Diagnoza stanu obecnego w 14 Gminach Powiatu Nowosądeckiego przeprowadzona została w oparciu o metodologię zastosowaną do delimitacji subregionów funkcjonalnych województwa małopolskiego³. Wybór metodologii motywowany był przede wszystkim spójnością i kompatybilnością z jednym z głównych dokumentów nadrzędnych, jakim jest Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020.

Obszar analizy podzielony został na 7 pól badawczych, które w sposób spójny i komplementarny zagospodarowują ogół zjawisk społeczno-gospodarczych. Każdy z obszarów badawczych podzielony został wewnętrznie, w zależności od złożoności struktury i różnorodności procesów zachodzących w ramach danego pola, co dało łącznie 22 podobszary tematyczne. Strukturę podziału przedstawia poniższy schemat.

---

³ Małopolskie Obserwatorium Polityki Rozwoju (2011), *Badanie możliwości rozwojowych subregionów funkcjonalnych województwa małopolskiego. Raport końcowy z badania.*, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kraków;

Rysunek 4 Schemat przedstawiający obszar analizy – 7 pól badawczych.

Potencjał turystyczny	<ul style="list-style-type: none"> • baza turystyczna • popyt na turystykę
Potencjał gospodarczy	<ul style="list-style-type: none"> • struktura gospodarki • przedsiębiorczość • innowacyjność • rynek pracy
Kapitał ludzki	<ul style="list-style-type: none"> • potencjał demograficzny • potencjał intelektualny
Jakość życia	<ul style="list-style-type: none"> • ochrona zdrowia • problemy społeczne • edukacja • kultura • kultura fizyczna • gospodarka mieszkaniowa
Infrastruktura komunikacyjna	<ul style="list-style-type: none"> • transport drogowy • transport kolejowy • infrastruktura teleinformatyczna
Atrakcyjność przyrodnicza	<ul style="list-style-type: none"> • krajobraz przyrodniczy • zagrożenia przyrody
Zarządzanie rozwojem	<ul style="list-style-type: none"> • zarządzanie publiczne • stan finansów samorządowych • kapitał społeczny

Potencjał turystyczny (obszar 1) wymieniany jest jako jedna z głównych możliwych przewag konkurencyjnych subregionu sądeckiego. W związku z tym, obszar ten postanowiono wyszczególnić z szeroko rozumianej problematyki gospodarczej, która ujęta została w ramach obszaru 2. Podczas specyfikacji obszaru 3 skoncentrowano się na analizie zasobów ludzkich, zarówno w wymiarze ilościowym (potencjał demograficzny), jak i jakościowym (potencjał intelektualny). Obszar 4 ujmuje szeroką listę usług społecznych, na które zapotrzebowanie pokrywane jest w przeważającej mierze przez sektor publiczny. Interpretowane łącznie, w przybliżony sposób mogą one posłużyć do określenia jakości życia na danym terenie. Szczególny nacisk położono na zbadanie dostępności komunikacyjnej poszczególnych gmin, określanej niejednokrotnie jako jedną z głównych barier rozwojowych całego subregionu. Problematyka ta została zawarta w ramach obszaru 5. Atrakcyjność przyrodnicza z kolei wymieniana jest jako dziedzina, w której region Sądeckizny może budować swój

potencjał wzrostu. Z drugiej strony, intensyfikacja procesów rozwojowych prowadzić może do niszczenia zasobów naturalnych, a tym samym osłabiania możliwości dalszego budowania przewag konkurencyjnych. Oba te zagadnienia ujęte zostały w ramach obszaru 6. Ostatni obszar (nr 7) dotyczy szeroko rozumianego zarządzania rozwojem, w ramach którego ujęto zdolności i możliwości programowania rozwoju przez sektor publiczny, a także niezbędną do umiejętnego wdrażania polityki rozwoju – partycypację obywatelską. Należy pamiętać, że pomiędzy wyspecyfikowanymi obszarami zachodzi szereg interakcji, które mogą z różną siłą i kierunkiem oddziaływania wpływać na siebie wzajemnie, tj. wzmacniać lub osłabiać zdolności rozwojowe.

Precyzja przeprowadzonych analiz wymaga przede wszystkim odpowiedniego doboru danych wejściowych, które w sposób rzetelny i możliwie całościowy powinny odzwierciedlać procesy zachodzące w ramach analizowanych obszarów i subobszarów badawczych. W celu zapewnienia jak najbardziej obiektywnego opisu zjawisk, przeanalizowano łącznie 72 wskaźniki statystyczne, które przypisano do konkretnych obszarów. Wykorzystano następujące źródła danych:

- Bank Danych Lokalnych GUS;
- Regionalna Izba Obrachunkowa w Krakowie;
- Ministerstwo Finansów;
- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej;
- Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie;
- Urząd Statystyczny w Krakowie;
- Urząd Komunikacji Elektronicznej.

Punktem wyjścia była jednowymiarowa analiza statystyczna, dokonana w sposób panelowy, tj. łącznie dla 14 Gmin Powiatu Nowosądeckiego. Za punkt odniesienia uznano przeciętne wartości wskaźników dla całego powiatu, a także średnią dla województwa małopolskiego. Kolejnym krokiem była agregacja wskaźników w ramach podobszarów i obszarów funkcjonalnych, w celu opisu i oceny ogólnych zjawisk społeczno-gospodarczych. W tym etapie zbudowano syntetyczne indeksy pierwszego i drugiego rzędu, pozwalające porównywać wszystkie badane jednostki na jednolitej skali.

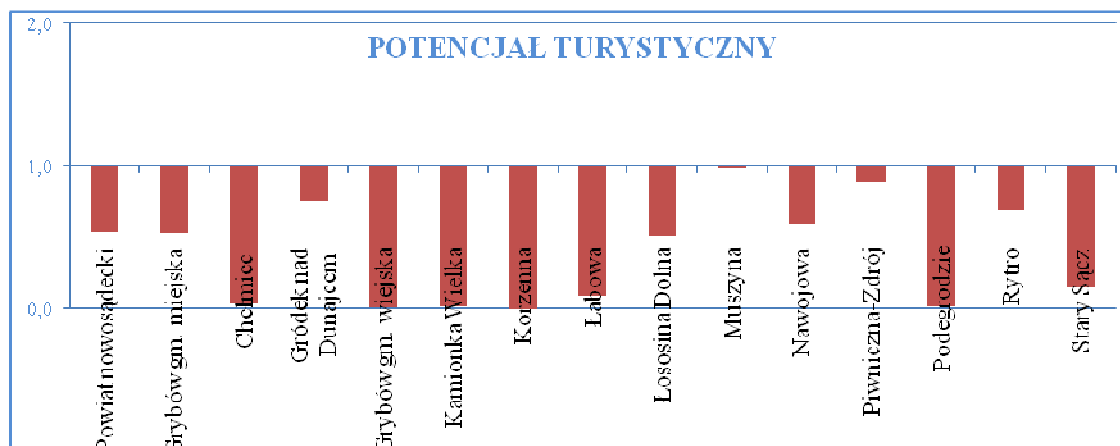

Wyniki

Na poniższych wykresach przedstawiono graficzny obraz przeprowadzonych analiz w odniesieniu do wszystkich 14 Gmin Powiatu Nowosądeckiego. Każdą gminę scharakteryzowano za pomocą wskaźnika, którego wartość określa poziom danego obszaru w odniesieniu do średniego poziomu obserwowanego w województwie małopolskim. Wysokość słupka równa 1 oznacza, że potencjał danej gminy równy jest przeciętnemu potencjałowi obserwowanemu w województwie. Dodatkowo, na pierwszym miejscu na wykresach przedstawiono wartość wskaźnika dla powiatu nowosądeckiego. Kolorem czerwonym oznaczono obszary, w ramach których gminy negatywnie wyróżniają się na tle województwa (obszary te mogą stanowić bariery rozwojowe). Kolorem zielonym oznaczono natomiast potencjalne bieguny wzrostu.

Potencjał turystyczny

Nazwa podobszaru:	Zastosowane wskaźniki:
Baza turystyczna	<ul style="list-style-type: none"> Gęstość bazy noclegowej (miejsca noclegowe na 1 km²); infrastruktura gastronomiczna (Podmioty z branż: zakwaterowanie i usługi gastronomiczne na 1 tys. mieszkańców); infrastruktura nienoclegowa (liczba obiektów sportowo-rekreacyjnych na 1 obiekt noclegowy); infrastruktura konferencyjna (liczba sal konferencyjnych na 1 obiekt noclegowy).
Popyt na turystykę	<ul style="list-style-type: none"> Intensywność ruchu turystycznego 1 (korzystający z noclegów na 1 tys. mieszkańców); intensywność ruchu turystycznego 2 (liczba noclegów na 1 tys. mieszkańców); wykorzystanie potencjału noclegowego (liczba noclegów na 1 miejsce noclegowe); odsetek turystów zagranicznych (turyści zagraniczni / korzystający z obiektów zakwaterowania ogółem).

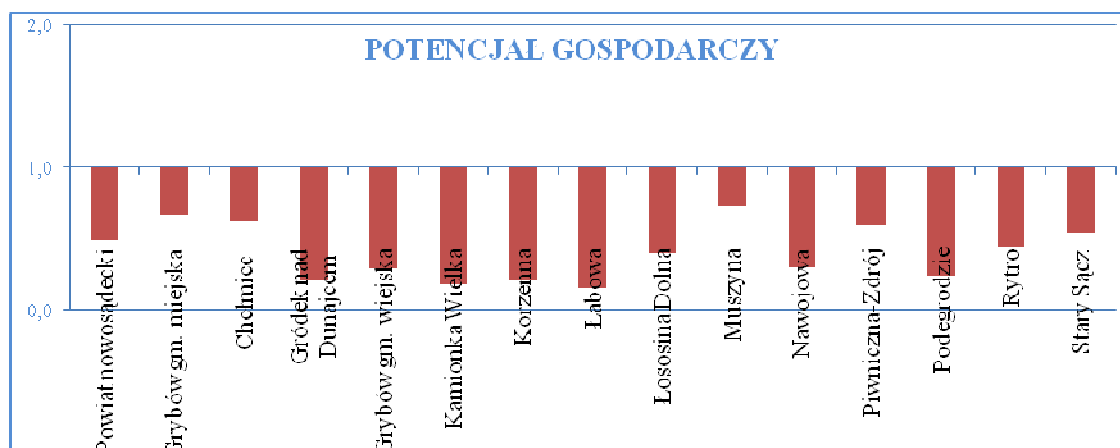

Potencjał turystyczny zdiagnozowany został jako słaba strona wśród wszystkich analizowanych gmin. Wynika to z silnej pozycji (wysokiej średniej) województwa małopolskiego jako całości. Z drugiej jednak strony, można oczekiwać, że analizowane gminy, szczególnie te o silnym profilu rekreacyjnym, wypoczynkowym lub uzdrowskim odznaczać się będą w tym obszarze pewną przewagą konkurencyjną. Głębsza analiza na poziomie subindeksów wskazuje, że mimo miejscowo dobrze rozwiniętej infrastruktury turystycznej (m.in. Muszyna, Piwniczna-Zdrój, Gródek nad Dunajcem, Rytro), region sądecki odznacza się relatywnie niską skłonnością turystów do odwiedzania. Niska wartość wskaźników w tym obszarze determinowana może być zarówno polityką promocyjną, jak i dostępnością komunikacyjną regionu.

Potencjał gospodarczy

Nazwa podobszaru:	Zastosowane wskaźniki:
Struktura gospodarki	<ul style="list-style-type: none"> • Stosunek gospodarstw indywidualnych prowadzących działalność rolniczą do liczby ludności w wieku produkcyjnym; • odsetek zatrudnionych w sektorze usług rynkowych; • wpływy do budżetów gmin z CIT na 1 podatnika (szacunkowo); • udział dochodów własnych w dochodach budżetu gminy; • odsetek dużych przedsiębiorstw (250 i więcej zatrudnionych).

Przedsiębiorczość	<ul style="list-style-type: none"> • liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON na 1 tys. mieszkańców; • liczba podmiotów zarejestrowanych w sektorze usług rynkowych w stosunku do liczby podmiotów ogółem; • liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym;
Innowacyjność	<ul style="list-style-type: none"> • Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (liczba firm z sekcji M na 1000 mieszkańców).
Rynek pracy	<ul style="list-style-type: none"> • Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym; • liczba pracujących (wg faktycznego miejsca pracy) w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (bez prow. ind. gosp. rolne oraz podmiotów gosp. do 9 osób).

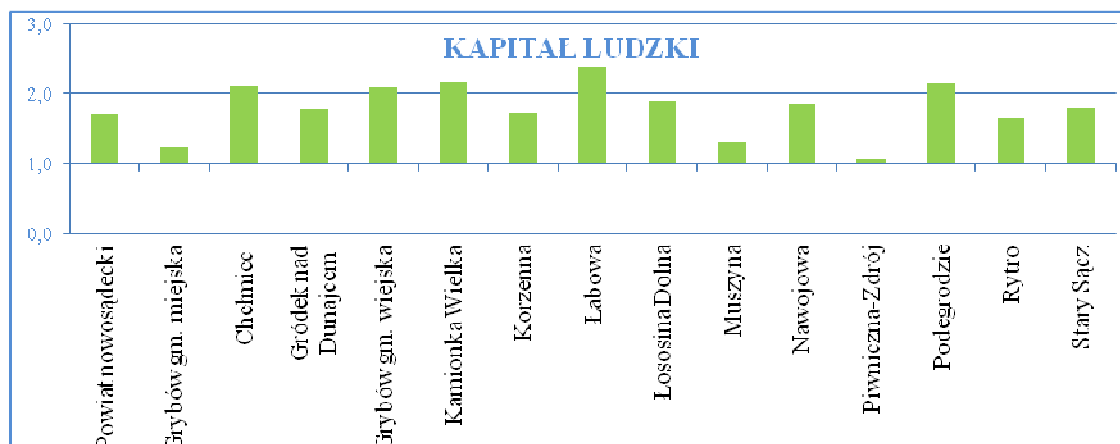

Za barierę rozwoju uznać można także gospodarkę regionu. Głównym motorem wzrostu w regionie jest miasto Nowy Sącz, którego oddziaływania w niewielkim stopniu przekłada się na okalające je gminy. Względnie korzystną strukturą gospodarki charakteryzują się gminy: Chelmic, Muszyna i Ryto, jednak w pozostałym dziedzinach analizy także odznaczają się negatywnie. Zaskakujące są niskie wskaźniki przedsiębiorczości mieszkańców, co może być efektem niewykorzystania potencjału turystycznego. Niskie wskaźniki w zakresie rynku pracy mogą być determinowane przez

względnie słabą pozycją konkurencyjną Nowego Sącza, który nie jest w stanie absorbować podaży na regionalnym rynku pracy w sposób zbliżony do innych głównych ośrodków w województwie. Ponadto, obiektywnie trudno oczekiwać wyższej innowacyjności gospodarek na poziomie gminnym, jednak sytuację poprawić może dyfuzja innowacji – ze strony centralnego ośrodka w subregionie.

Kapitał ludzki

Nazwa podobszaru:	Zastosowane wskaźniki:
Potencjał demograficzny	<ul style="list-style-type: none"> • Saldo migracji z lat 2006-2011 na 1 tys. mieszkańców; • przeciętny przyrost naturalny na 1 tys. mieszkańców w latach 2006-2011; • wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi (os. w wieku poprodukcyjnym na 100 os. wieku produkcyjnym); • wskaźnik obciążenia demograficznego osobami młodymi (os. w wieku przedprodukcyjnym na 100 os. wieku produkcyjnym); • małżeństwa zawarte na 1 tys. mieszkańców.
Potencjał intelektualny	<ul style="list-style-type: none"> • Odsetek mieszkańców z wykształceniem wyższym w ludności 25+; • przeciętne wyniki sprawdzianu po VI klasie szkoły podstawowej; • przeciętne wyniki z egzaminu gimnazjalnego – matematyka.

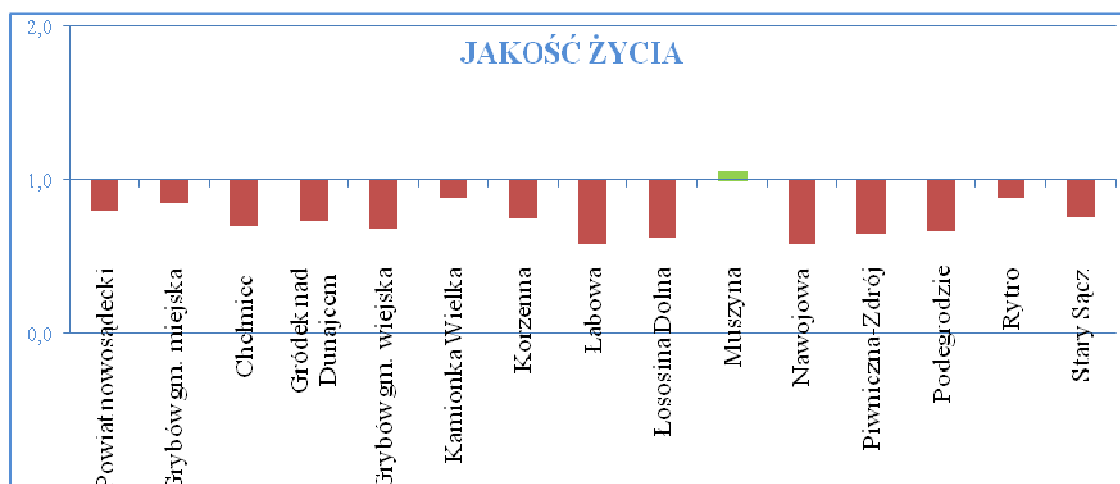

Kapitał ludzki Sądeckizny jawi się jako poważna szansa rozwojowa całego subregionu. We wszystkich badanych gminach odnotowano pozytywne wskaźniki, a przede wszystkim na polu potencjału demograficznego. Wynika od w głównej mierze z wysokiej dzietności, choć nie bez znaczenia są także procesy migracyjne mieszkańców Nowego Sącza na okalające miasto tereny wiejskie. Korzystnie dla całego powiatu kształtują się prognozy procesów demograficznych na najbliższe lata. Większe zróżnicowanie występuje natomiast wśród wskaźników kapitału intelektualnego, które odbiegają jednak w sposób istotny od przeciętnych wartości obserwowanych w Małopolsce. Korzystnym czynnikiem w tej dziedzinie jest możliwość wykorzystania potencjału edukacyjnego i akademickiego Nowego Sącza – jako zaplecza do podnoszenia jakości kapitału ludzkiego w gminach sąsiednich.

Jakość życia

Nazwa podobszaru:	Zastosowane wskaźniki:
Ochrona zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba ZOZ na 1 tys. mieszkańców; • liczba porad w ramach POZ na 1 mieszkańca; • liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną.
Problemy społeczne	<ul style="list-style-type: none"> • Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem; • udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku.

Edukacja	<ul style="list-style-type: none"> • Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym; • przeciętna liczba uczniów w klasie w szkołach podstawowych; • przeciętna liczba uczniów w klasie w gimnazjach; • uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w szkołach podstawowych; • uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w gimnazjach.
Kultura	<ul style="list-style-type: none"> • Ludność na 1 placówkę biblioteczną; • ilość księgozbioru przypadająca na 1 czytelnika; • liczba imprez kulturalnych organizowanych przez instytucje kultury na 10 tys. mieszkańców.
Kultura fizyczna	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba klubów sportowych przypadająca na 10 tys. mieszkańców; • liczba ćwiczących ogółem przypadająca na 10 tys. mieszkańców.
Gospodarka mieszkaniowa	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnia użytkowa mieszkań w przeliczeniu na mieszkańca; • korzystający z instalacji wodociągowej w ludności ogółem; • korzystający z instalacji kanalizacyjnej w ludności ogółem; • korzystający z instalacji gazowej w ludności ogółem.

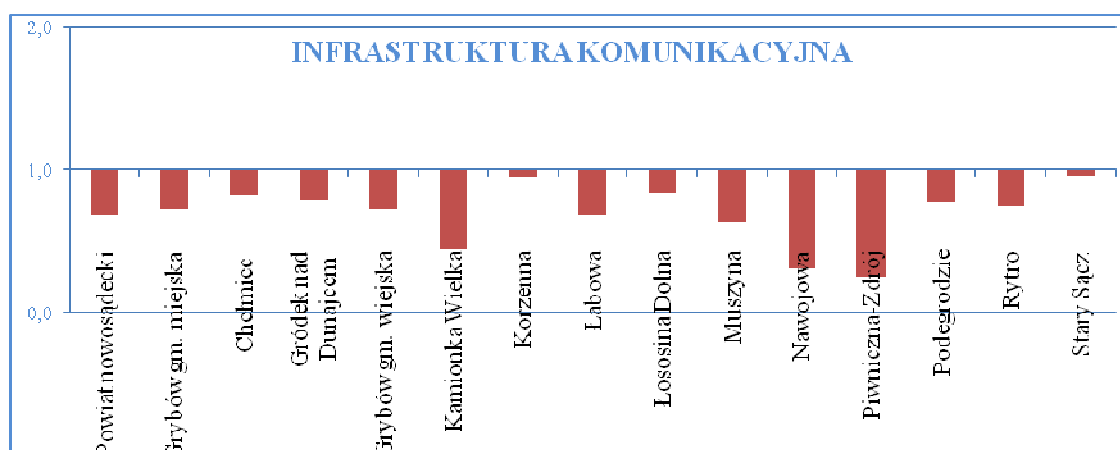

Jakość życia mieszkańców analizowanych gmin w zdecydowanej większości pozostaje poniżej przeciętnej wojewódzkiej (wyjątek stanowi gmina Muszyna), jednak różnicowanie w tym zakresie pozostaje względnie niewielkie. Wśród pozytywnych czynników wpływających na jakość życia wymienić należy dostępność do różnorodnej oferty kulturalnej i sportowej, co w istotny sposób wpływa także na atrakcyjność turystyczną regionu. Negatywnie w tym kontekście ocenić należy dostępność do usług z zakresu ochrony zdrowia, choć w tym obszarze część zadań publicznych, z których korzystają mieszkańcy 14 Gmin Powiatu Nowosądeckiego, realizowana jest przez placówki zlokalizowane na terenie Nowego Sącza. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku usług edukacyjnych. Negatywne oddziaływanie na jakość życia wśród badanych jednostek przejawiało się przede wszystkim w podobszarach problemów społecznych oraz gospodarki mieszkaniowej. Względnie wysoki odsetek mieszkańców korzystających z usług pomocy społecznej może być pochodną sytuacji na lokalnym rynku pracy. Z drugiej strony, świadczy on także o dostępności usług i aktywnym przeciwdziałaniu procesom wykluczenia. Standard zamieszkania zależy natomiast od stopnia zurbanizowania badanych jednostek. Oddalenie od ośrodka miejskiego w dużej mierze przeważało o dostępności do infrastruktury sieciowej. Należy jednak pamiętać, że polityka władz publicznych w tym zakresie musi uwzględniać nie tylko oczekiwania mieszkańców, lecz także efektywność kosztową prowadzonych rozwiązań.

Infrastruktura komunikacyjna

Jednym z elementów jakości życia jest również dostępność komunikacyjna do głównych ośrodków w regionie. Zwiększa ona mobilność mieszkańców i otwiera drzwi do czerpania z innych potencjałów rozwojowych znajdujących się w sąsiednich oraz bardziej oddalonych obszarach. Potrzeba nadmienić, że inwestycje w infrastrukturę komunikacyjną charakteryzują się wysoką kosztochłonnością i często rozległym czasem realizacji. W związku z powyższym, obszar ten wymaga oddzielnej, pogłębionej analizy.

Nazwa podobszaru:	Zastosowane wskaźniki:
Transport drogowy	<ul style="list-style-type: none"> Dostępność drogowa Krakowa (maksymalny czas dojazdu); dostępność drogowa Nowego Sącza.
Transport kolejowy	<ul style="list-style-type: none"> Dostępność kolejowa Krakowa (maksymalny czas dojazdu); dostępność kolejowa Nowego Sącza.
Infrastruktura teleinformatyczna	<ul style="list-style-type: none"> % miejscowości na terenie gminy z dostępem do Internetu szerokopasmowego 3 lub więcej sieci; % miejscowości bez dostępu do Internetu szerokopasmowego.

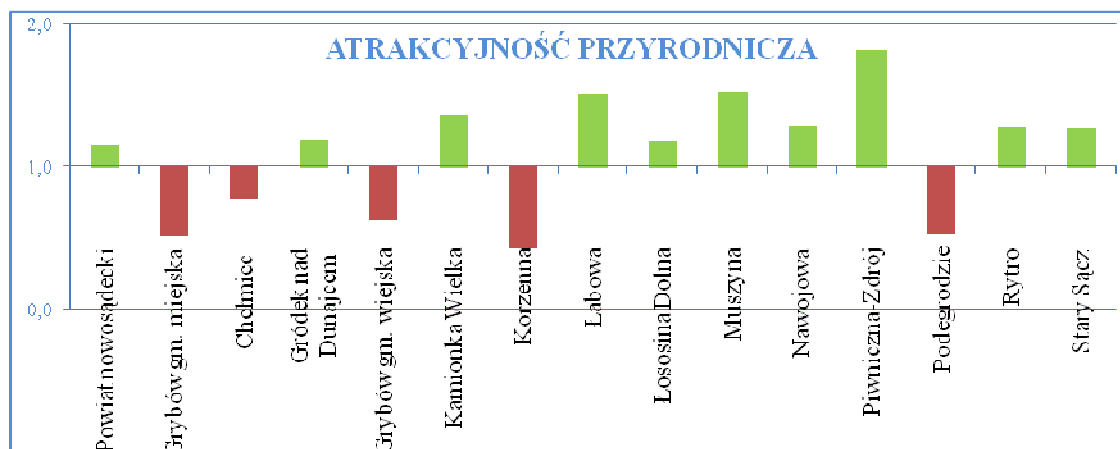
Jako mierniki dostępności komunikacyjnej przyjęto wskaźniki odnoszące się do dostępności infrastruktury drogowej, kolejowej i teleinformatycznej. Jedynie

w przypadku tego ostatniego wskaźnika można stwierdzić, że w porównaniu z przeciętną dla Małopolski teren powiatu nowosądeckiego wypada korzystnie. Zdecydowanie *in minus* oddziałują wskaźniki określające dostępność „tradycyjnych” form transportu. W przypadku większości gmin nie ma problemu z komunikacją drogową pomiędzy daną jednostką a centralnym ośrodkiem subregionu, jakim jest miasto Nowy Sącz. Niestety, tylko w przypadku nielicznych gmin zdiagnozowano możliwość wykorzystania transportu kolejowego. Sytuacja wygląda zdecydowanie gorzej, jeśli analizie podda się dostępność ze stolicą województwa. Region Sądecczyzny określany jest jednym z najgorzej skomunikowanych obszarów z Krakowem, co może stanowić kluczową barierę w dalszym rozwoju 14 Gmin Powiatu Nowosądeckiego. Co więcej, relatywnie niskie wskaźniki dostępności komunikacyjnej dotyczą gmin o charakterze turystycznym i uzdrowiskowym, co potwierdza postawioną uprzednio hipotezę, iż niewykorzystanie potencjału turystycznego determinowane może być przez trudności komunikacyjne.

Atrakcyjność przyrodnicza

Nazwa podobszaru:	Zastosowane wskaźniki:
Krajobraz przyrodniczy	<ul style="list-style-type: none"> • % powierzchni prawnie chronionej; • liczba pomników przyrody na 100 km²; • powierzchnia terenów zieleni na 100 km²; • % powierzchni lasów.
Zagrożenia przyrodnicze	<ul style="list-style-type: none"> • Odsetek mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków; • nakłady na środki trwale służące ochronie środowiska na 1 mieszkańca; • nakłady na środki trwale służące gospodarce wodnej na 1 mieszkańca; • odpady komunalne na 1 mieszkańca.

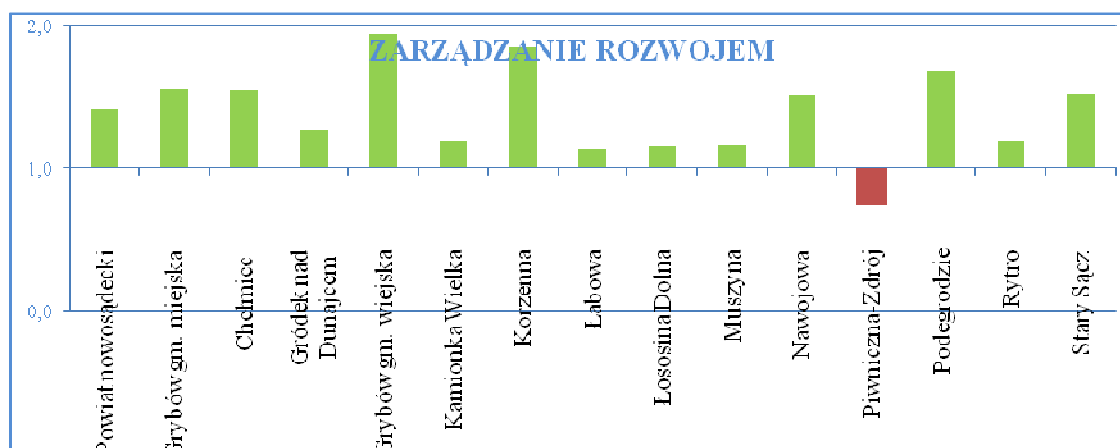

Większość z 14 Gmin Powiatu Nowosądeckiego cechuje wysoka atrakcyjność przyrodnicza. Warto zwrócić uwagę na gminy uzdrowiskowe, które wyróżnia zarówno atrakcyjność krajobrazu, jak i duża dbałość o zachowanie tego naturalnego dziedzictwa. Wyjątkowe bogactwo przyrodniczo-krajobrazowe Sądecczyzny stanowi jeden z głównych potencjałów rozwoju regionu oraz szansę dla intensywniejszego wykorzystania istniejącej bazy turystycznej, jak i dalszej jej modernizacji oraz rozbudowy. Jak jednak uprzednio wskazano, w dużej mierze zależy to od inwestycji w infrastrukturę komunikacyjną. Dodatkowo, część spośród analizowanych gmin wyróżnia się na tle powiatu i województwa ujemnie, co wynika z występowania jedynie niewielkich powierzchni terenów chronionych. Niemniej, wysoka atrakcyjność całego powiatu stanowi szansę rozwojową także dla tych gminom.

Zarządzanie rozwojem

Nazwa podobszaru:	Zastosowane wskaźniki:
Zarządzanie publiczne	<ul style="list-style-type: none"> • % powierzchni gminy objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego; • udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem; • udział środków unijnych w wydatkach inwestycyjnych; • % wykonania dochodów budżetu gminy.
Kapitał społeczny	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba OPP na 10 tys. mieszkańców; • wysokość 1% podatku przekazanego na rzecz OPP

	<p>w stosunku do liczby OPP;</p> <ul style="list-style-type: none"> • frekwencja w wyborach prezydenckich 2010 (II tura); • frekwencja w wyborach samorządowych 2010 (I tura).
Stan finansów samorządowych	<ul style="list-style-type: none"> • Poziom zadłużenia (zobowiązania ogółem/dochody ogółem); • zdolność do samofinansowania [(dochody majątkowe + nadwyżka operacyjna)/wydatki majątkowe]; • udział nadwyżki operacyjnej w dochodach ogółem; • obciążenie dochodów obsługą zadłużenia.

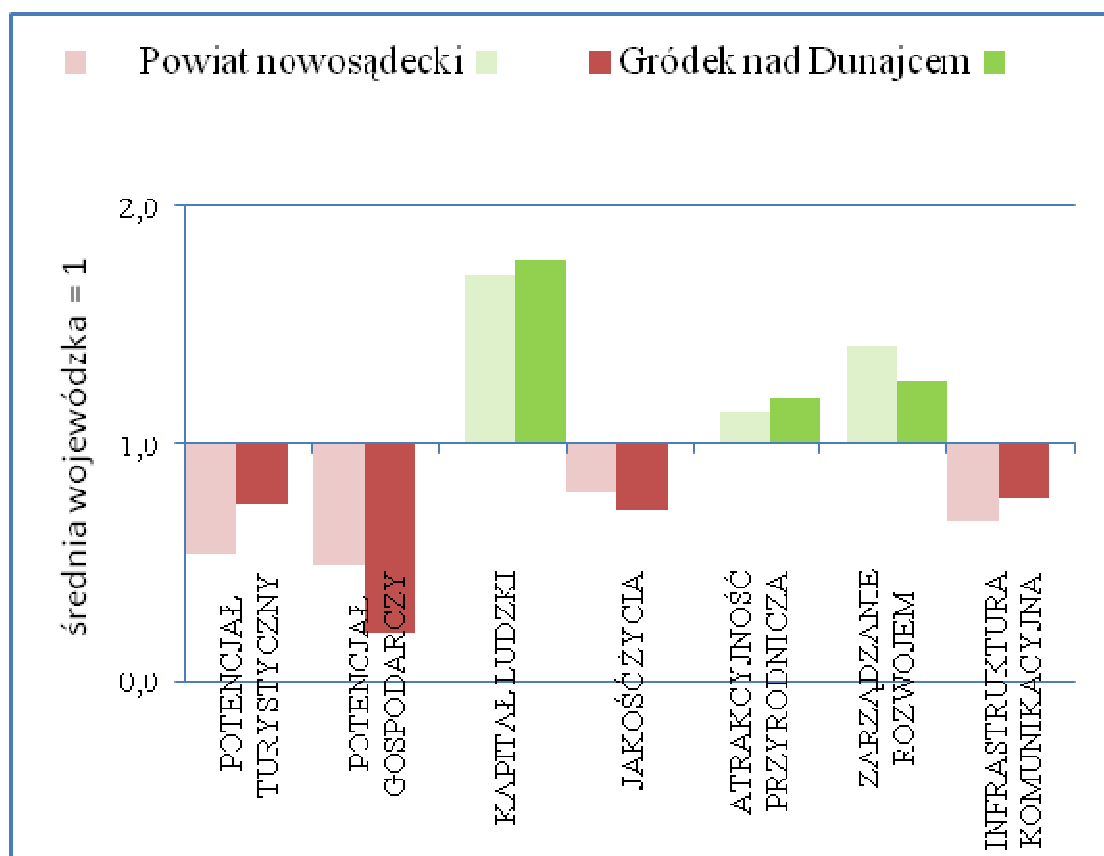

Sprawność zarządzania rozwojem stanowi pozytywny wyróżnik analizowanych gmin. Co więcej, korzystne wartości wskaźników dominowały we wszystkich badanych subobszarach, tj. dotyczyły procesów zarządzania przez władze samorządowe, odzwierciedlały stan finansów JST, a także starały się zobrazować potencjał kapitału społecznego wśród mieszkańców. Władze badanych gmin charakteryzują się względnie wysoką skutecznością w realizowaniu inwestycji prorozwojowych oraz pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania, a stan finansów publicznych na poziomie gminnym daje rezerwę do realizacji kolejnych przedsięwzięć. Dodatkowo, korzystnym czynnikiem jest względnie wysoki wskaźnik partycypacji obywatelskiej w życiu publicznym, świadczący o poczuciu tożsamości ze środowiskiem lokalnym. W ujęciu sumarycznym – daje to wszystkim 14 Gminom Powiatu Nowosądeckiego szansę na kontynuowanie

polityki rozwojowej poprzez wykorzystanie zdiagnozowanych endogenicznych potencjałów oraz przewyższanie barier rozwojowych.

Wyniki szczegółowe

Ze względu na fakt, że w niektórych obszarach badania różnice pomiędzy analizowanymi jednostkami okazywały się znaczące, poniżej przedstawiono osobne, zbiorcze zestawienie oceny możliwości i barier rozwojowych, zarówno w wymiarze ogólnym (odnoszącym się do opisanych uprzednio obszarów), jak i w wymiarze szczegółowym (uwzględniając podział na wszystkie 22 podobszary rozwojowe) – dla Gminy Gródek nad Dunajcem. Dane na wykresach odzwierciedlają kształtowanie się danej zmiennej w odniesieniu do średniej wojewódzkiej.

Biorąc pod uwagę 7 wyodrębnionych pól badawczych, opisujących ogół zjawisk społeczno-gospodarczych dotyczących jednostek samorządu terytorialnego, Gminę Gródek nad Dunajcem, podobnie jak cały powiat nowosądecki, cechują korzystne wskaźniki kapitału ludzkiego, atrakcyjności przyrodniczej i związane z procesem zarządzania rozwojem. Najslabiej wypada Gmina pod względem potencjału gospodarczego i turystycznego. Poglębiona analiza, uwzględniająca 22 podobszary tematyczne, dowodzi, że Gminę Gródek nad Dunajcem wyróżnia pozytywnie (na tle województwa małopolskiego) posiadana baza turystyczna, potencjał demograficzny (największy atut) i intelektualny, kwestie związane z kulturą i kulturą fizyczną, krajobraz przyrodniczy, realizowane procesy zarządzania rozwojem, wysoki kapitał społeczny, stosunkowo dobry stan finansów samorządowych i dobra dostępność teleinformatyczna. Najgorzej przedstawia się problematyka funkcji i konkurencyjności ekonomicznej Gminy oraz kwestia dostępności kolejowej. Słabą stroną jednostki są także problemy społeczne.

Wyniki analizy porównawczej, jak i szczegółowej, wskazały konkretne obszary, które stanowią wyzwanie rozwojowe dla całej wspólnoty samorządowej Gminy Gródek nad Dunajcem. Zdefiniowane w Strategii obszary, cele i kierunki interwencji posłużą wzmocnieniu i wykorzystaniu posiadanych atutów oraz eliminacji najpoważniejszych problemów.

Wizja i misja Gminy

Wizja rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem określa stan docelowy, do którego dążyć będzie cała wspólnota samorządowa (władze lokalne oraz ich partnerzy), wykorzystując przy tym możliwości płynące z posiadanego potencjału własnego i szans pojawiających się w otoczeniu. Wizja stanowi pewną projekcję, opis pożądanego stanu rzeczywistości za kilka lat. Ukierunkowana jest prognostycznie, określa cel, do jakiego zmierza Gmina, wskazuje generalny kierunek jej rozwoju.

WIZJA ROZWOJU GMINY GRÓDEK NAD DUNAJCEM:

Gmina Gródek nad Dunajcem – przyjaznym i atrakcyjnym miejscem życia, pracy oraz spędzania wolnego czasu, dynamicznie rozwijającym się gospodarczo, o dobrej infrastrukturze i możliwościach komunikacyjno-transportowych, zamieszkałym przez przedsiębiorczych i zadowolonych ludzi oraz odwiedzanym przez wielu turystów i gości.

Tak sformułowana wizja (stan pożądaný do 2020 r.) wynika z analiz statystycznych i strategicznych Gminy i jej otoczenia oraz posiada kilka wyróżników:

- Gmina Gródek nad Dunajcem, wyróżniająca się wysoką atrakcyjnością przyrodniczą i posiadająca dobrą bazę turystyczną, odwiedzana jest przez wielu turystów, a znaczący udział w jej budżecie stanowią dochody związane z turystyką, rekreacją i przemysłami czasu wolnego;

- Gmina Gródek nad Dunajcem jest lokalnym centrum gospodarczo-administracyjnym, zdywersyfikowana gospodarka lokalna zapewnia mieszkańcom atrakcyjne miejsca pracy i napływ inwestycji zewnętrznych;
- Gmina Gródek nad Dunajcem posiada nowoczesną bazę infrastrukturalną i sprawny system komunikacyjny, umożliwiające rozwój turystyki i innych gałęzi gospodarki lokalnej, a także zapewniające wysoki poziom mobilności mieszkańców;
- Gmina Gródek nad Dunajcem jest sprawnie i efektywnie zarządzana oraz zapewnia wszystkim mieszkańcom dostęp do usług publicznych wysokiej jakości.

Sposobem urzeczywistnienia zakładanej wizji jest misja, będąca nadrzędnym celem funkcjonowania wspólnoty samorządowej. Określa ona nade wszystko rolę władz w procesie rozwoju, ma także integrować, motywować i rozbudzać aspiracje całej społeczności lokalnej. Stanowi jasny przekaz dla turystów i gości, odwiedzających gminę. Zawiera w sobie podstawowe wartości, na których zamierzają koncentrować swoje działania decydenci i mieszkańcy Gminy.

MISJA GMINY GRÓDEK NAD DUNAJCEM:

Kreując zrównoważony rozwój naszej Gminy, dołożymy wszelkich starań, aby zapewnić dobrobyt, wysoką jakość życia oraz pracy, a także najlepsze z możliwych warunki do rozwoju, jak i spędzania wolnego czasu, wszystkim mieszkańcom i gościom Gminy.

Analiza SWOT

Analiza SWOT stanowi jedną z najpopularniejszych metod diagnozy sytuacji, w jakiej znajduje się wspólnota samorządowa. Służy porządkowaniu i segregacji informacji, dzięki czemu stanowi użyteczną pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów i otoczenia danej jednostki samorządu terytorialnego, ułatwia też identyfikację problemów i określenie priorytetów rozwoju. Jej nazwa to skrót od pierwszych liter angielskich słów, stanowiących jednocześnie pola przyporządkowania czynników, mogących mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego – silne strony (strengths), słabe strony (weaknesses), szanse (opportunities) i zagrożenia (threats).

S -> STRENGTHS, czyli silne strony

W -> WEAKNESSES, czyli słabe strony

O -> OPPORTUNITIES, czyli okazje

T -> THREATS, czyli zagrożenia

Silne i słabe strony traktowane są jako czynniki wewnętrzne, na które społeczność lokalna ma wpływ, natomiast szanse i zagrożenia jako czynniki zewnętrzne – umiejscowione w bliższym i dalszym otoczeniu jednostki.

Tabela 1 Analiza SWOT – Gmina Gródek nad Dunajcem.

SILNA STRONY	SŁABE STRONY
1. Położenie Gminy w dogodnej odległości od znaczącego ośrodka miejskiego: Nowy Sącz (20 km).	1. Duża odległość do najbliższego portu lotniczego i centrum województwa.
2. Położenie Gminy nad Jeziorem Rożnowskim i Czchowskim.	2. Słaba komunikacja z sąsiednimi gminami oraz miastem Nowy Sącz (związana z bardzo złym stanem drogi wojewódzkiej Nr 975).
3. Walory przyrodniczo-krajobrazowe (wysoka lesistość, zróżnicowanie terenu, liczne pomniki przyrody, występowanie chronionych gatunków ptaków).	3. Słabo rozwinięta infrastruktura sanitarna (wodociągi, kanalizacje, oczyszczalnie ścieków).

4. Stosunkowo dobrze rozwinięta baza turystyczna.	4. Zamulone Jezioro Rożnowskie i Czchowskie, niedostateczna czystość potoków i cieków wodnych, zanieczyszczone powietrze.
5. Dobra dostępność usług edukacji powszechnej: podstawowej i gimnazjalnej.	5. Brak zagospodarowania strefy brzegowej Jeziora Rożnowskiego, w tym brak przystani, miejsc do wodowania łódek, atrakcji, miejsc postojowych itp. i niewykorzystanie wód jeziora rożnowskiego dla prowadzenia sportów wodnych, organizowania zawodów itp.
6. Samorządowa Szkoła Muzyczna I stopnia na terenie Gminy.	6. Brak oznakowania i zagospodarowania miejsc widokowych.
7. Duża liczba zabytków i dóbr kultury (np. zabytkowy kościół śś. Świerada i Benedykta w Tropiu, ruiny zamku Zawiszy Czarnego, kościółek pod wezwaniem św. Wojciecha, dwór Stadnickich i beluard w Rożnowie).	7. Zaniedbanie i niedostateczne zagospodarowanie atrakcji turystycznych, jak zabytki (za wyjątkiem kościołów).
8. Produkt regionalny: „Fasola Piękny Jaś z Doliny Dunajca”.	8. Niedostateczna informacja turystyczna.
9. Szlaki turystyczne przebiegające przez Gminę (niebieski, czerwony, żółty).	9. Niewystarczająca ilość (i długość) wydzielonych ścieżek rowerowych, konnych i spacerowych.
10. Trasy rowerowe na terenie Gminy (Karpacki Szlak Rowerowy, Winny Szlak Rowerowy).	10. Brak zimowej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.
11. Dobrze rozwinięta infrastruktura rekreacyjno-sportowa (hala sportowa, sale gimnastyczne, boiska wielofunkcyjne).	11. Brak chodników przy drogach, szczególnie w centrach wsi.
12. Kulturowanie tradycji – zespół regionalny, kapela ludowa i orkiestra dęta.	12. Brak parkingów i miejsc postojowych.
13. Warunki dla rozwoju turystyki pielgrzymkowej.	13. Niska produkcja rolna, wynikająca w dużej mierze z rozdrobnienia gospodarstw rolnych i ich nietowarowości.
14. Działalność Stowarzyszenia „Na Śliwkowym Szlaku”, będącego członkiem Małopolskiej Sieci LGD.	14. Brak przetwórstwa i przechowalnictwa rolno-spożywczego.
15. Działalność Ochotniczych Straży	

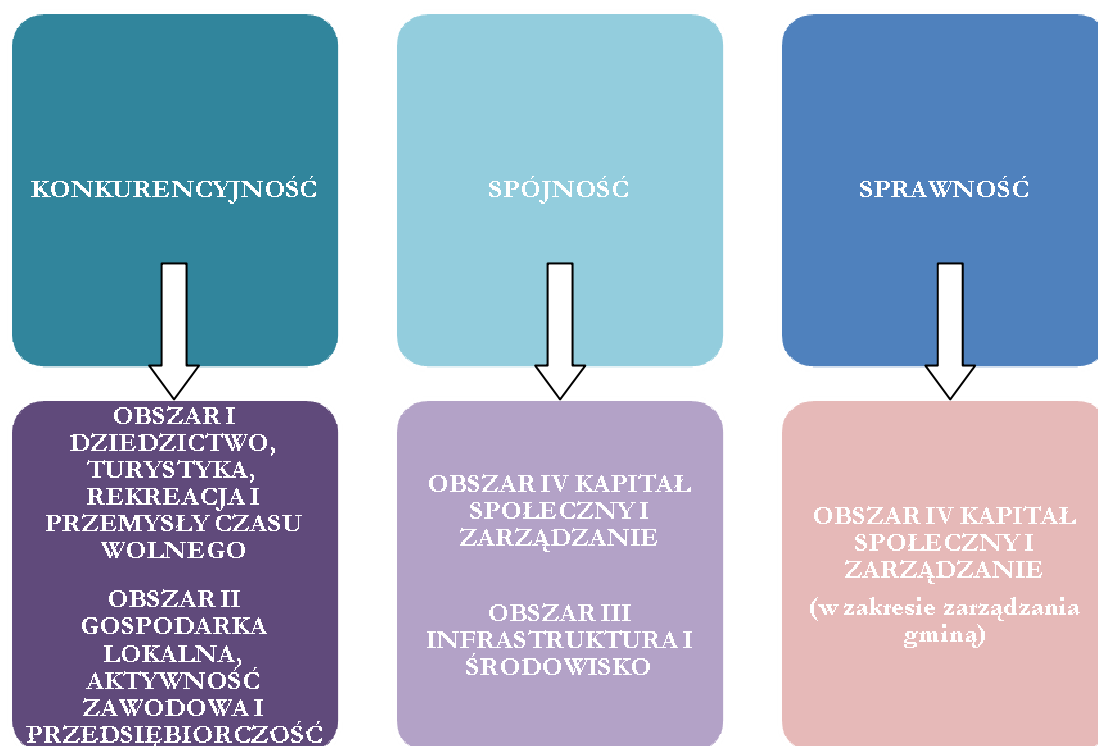
<p>Pożarnych (OSP Gródek nad Dunajce, OSP Jelna, OSP Przydonica, OSP Rożnów).</p> <p>16. Imprezy kulturalne i rekreacyjne, np. Dni Jeziora Rożnowskiego.</p> <p>17. Doskonale warunki dla wędkarzy.</p> <p>18. Członkostwo Gminy w Związku Gmin Jeziora Rożnowskiego.</p> <p>19. Stosunkowo dobrze rozwinięta sieć dróg gminnych i powiatowych.</p> <p>20. Korzystne wskaźniki demograficzne.</p> <p>21. Współpraca partnerska z jednostkami samorządowymi krajowymi i zagranicznymi.</p>	<p>15. Brak grup producenckich.</p> <p>16. Niedostateczne rozwiązanie problemu osób samotnych, nieradzących sobie życiowo i uzależnionych, a także pokrzywdzonych losowo.</p> <p>17. Wysoka stopa bezrobocia i jego negatywne skutki społeczne.</p> <p>18. Niski potencjał gospodarczy.</p> <p>19. Brak specjalistycznej opieki zdrowotnej.</p> <p>20. Brak punktów doradztwa ekonomiczno – prawnego.</p> <p>21. Brak komisariatu policji w Gminie.</p> <p>22. Brak przedszkoli i żłobków.</p>
SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>1. Dostępność środków zewnętrznych, w tym europejskich.</p> <p>2. Realizacja projektu „Porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy na obrzeżach Jeziora Rożnowskiego”.</p> <p>3. Prace rekultywacyjne na Jeziorze Rożnowskim (Zatoka Bartkowska).</p> <p>4. Program ochrony przed powodzią w dorzeczu górnej Wisły.</p> <p>5. Niski stopień zagrożenia skutkami starzenia się społeczeństwa.</p> <p>6. Działania promocyjne i lepsza informacja.</p> <p>7. Promocja Sądecczyzny jako obszaru</p>	<p>1. Rosnące zadłużenie gminy, związane m.in. z realizacją projektu „Porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy na obrzeżach jeziora rożnowskiego”.</p> <p>2. Rosnące zamulenie Jeziora Rożnowskiego i problem śmieci, które spływają do jeziora w trakcie dużych opadów deszczu.</p> <p>3. Zagrożenie rozbojami, szczególnie w okresie sezonu.</p> <p>4. Liczne osuwiska na terenie Gminy (przeszło 300).</p> <p>5. Konkurencja sąsiednich gmin w zakresie działalności turystycznej.</p>

<p>o dużej atrakcyjności turystycznej.</p> <p>8. Rosnące zainteresowanie terenami Gminy wśród inwestorów.</p> <p>9. Rozwój ornitologicznych i przyrodoznawczych nurtów turystyki.</p> <p>10. Wykorzystanie lokalnego potencjału turystycznego.</p> <p>11. Zmiany w modelu spędzania wolnego czasu zwiększające popyt na usługi turystyczne i rekreacyjne.</p>	<p>6. Migracja (zarobkowa i edukacyjna) młodych i wykształconych osób, fachowców do innych ośrodków miejskich i za granicę.</p> <p>7. Zjawisko rozmijania się kwalifikacji mieszkańców Gminy z wymaganiami lokalnego i regionalnego rynku pracy.</p> <p>8. Niewiele inwestycji zewnętrznych.</p> <p>9. Światowy kryzys gospodarczy, przekładający się na finanse jednostek samorządu terytorialnego.</p>
---	--

Obszary strategiczne

Nowe ramy kreowania rozwoju regionów w Polsce nakreśliła, przyjęta przez Radę Ministrów 13 lipca 2010 roku, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020, zawierająca propozycje działań, których celem jest zwiększenia poziomu i jakości życia w regionach, oraz stworzenia odpowiednich dla rozwoju oraz spełnienia społecznego ram gospodarczo-społecznych i instytucjonalnych. Układ celów, który został scharakteryzowany w powyższym dokumencie, został zharmonizowany z kierunkami rozwoju Unii Europejskiej i odzwierciedlony w triadzie celów: konkurencyjność – spójność – sprawność. Konstrukcja i treść obszarów kluczowych (oraz celów) niniejszej Strategii Rozwoju stanowi odpowiedź na aspiracje i możliwości rozwojowe wspólnoty Gminy Gródek nad Dunajcem, a jednocześnie wkomponowuje się w założenia najważniejszego dokumentu, określającego politykę regionalną w kraju.

Rysunek 5 Korelacja celów KSRR z obszarami strategicznymi Strategii Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem.

Obszary strategiczne wynikają z przyjętej wizji i misji rozwoju Gminy do 2020 roku. Ze względu na stwarzanie w perspektywie długookresowej największych możliwości wzrostu, uznane one zostały za priorytetowe. Wyodrębniono zatem cztery obszary, które są względem siebie równoważne i uzupełniające się:

- DZIEDZICTWO, TURYSTYKA, REKREACJA I PRZEMYSŁY CZASU WOLNEGO;
- GOSPODARKA LOKALNA, AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ;
- INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO;
- KAPITAŁ SPOŁECZNY I ZARZĄDZANIE.

W ramach każdego obszaru zdefiniowano cel strategiczny, wskazujący na generalny kierunek postępowania w realizacji założonej wizji i misji Gminy. Cele strategiczne w ramach poszczególnych obszarów urzeczywistniane będą poprzez wyodrębnione cele operacyjne, na które składa się kilka kierunków interwencji. Kierunek interwencji to katalog przykładowych zadań i projektów, które traktować należy jako pewną propozycję – otwartą listę przedsięwzięć w danym zakresie, określającą ogólne ramy koncentracji aktywności programowej, finansowej i organizacyjnej wspólnoty Gminy w perspektywie długofalowej. Podobna konstrukcja planu strategicznego znajduje zastosowanie w Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020. Strategia nie nazywa konkretnych zadań, ponieważ jej fundamentem jest permanentny proces przygotowywania i prowadzenia działań zmierzającym do realizacji pożądanego celu – przy uwzględnieniu istniejących warunków, określonego miejsca i czasu. Wynika to z narastającej burzliwości otoczenia i ciągłych zmian. Rzeczywistość społeczna jest wysoce dynamiczna, definicja konkretnych działań realizacyjnych w perspektywie 2020 roku nie znajduje tym samym zasadności. Ponadto, Strategia Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem nie ogranicza się w swych zapisach wyłącznie do operacji realizowanych bezpośrednio przez władze samorządowe, ale dotyczy całej społeczności lokalnej, tj. wszystkich organizacji, instytucji i podmiotów, działających na części bądź całości jej obszaru. Realizacja zapisów Strategii odbywać się winna poprzez budowę i rozwijanie

sieci aktywnej współpracy międzysektorowej i międzyorganizacyjnej, czyli zgodnie z kluczowymi zasadami polityki strukturalnej Unii Europejskiej.

Rysunek 6 Schemat prezentujący plan strategiczny Strategii Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem.

WIZJA:

Gmina Gródek nad Dunajcem – przyjaznym i atrakcyjnym miejscem życia, pracy oraz spędzania wolnego czasu, dynamicznie rozwijającym się gospodarczo, o dobrej infrastrukturze i możliwościach komunikacyjno-transportowych, zamieszkałym przez przedsiębiorczych i szczęśliwych ludzi oraz odwiedzanym przez wielu turystów i gości.

MISJA:

Kreując zrównoważony rozwój naszej gminy, dołożymy wszelkich starań, aby zapewnić dobrobyt, wysoką jakość życia oraz pracy, a także najlepsze z możliwych warunki do spędzania wolnego czasu wszystkim mieszkańcom i gościom Gminy.

OBSZAR STRATEGICZNY I:	OBSZAR STRATEGICZNY II:	OBSZAR STRATEGICZNY III:	OBSZAR STRATEGICZNY IV:
DZIEDZICTWO, TURYSTYKA, REKREACJA I PRZEMYSŁY CZASU WOLNEGO	GOSPODARKA LOKALNA, AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO	KAPITAŁ SPOŁECZNY I ZARZĄDZANIE
Ochrona dziedzictwa, wzrost atrakcyjności turystycznej Gminy oraz większy udział dochodów związanych z turystyką, rekreacją i przemysłami czasu wolnego w jej budżecie	Konkurencyjna i zdywersyfikowana gospodarka lokalna, generująca nowe miejsca pracy, tworzona i pobudzana przez przedsiębiorczą wspólnotę lokalną	Stworzenie nowoczesnej bazy infrastrukturalnej, zwiększenie dostępności komunikacyjnej i dbałość o środowisko naturalne	Zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług społecznych o wysokiej jakości oraz sprawne zarządzanie rozwojem lokalnym
1. Kreowanie całorocznej, atrakcyjnej oferty	1. Rozwój aktywnych i skutecznych ekonomicznie	1. Ochrona środowiska, w tym rozbudowa	1. Doskonalenie systemu oświaty i rozwijanie kapitału

<p>turystycznej oraz komercjalizacja usług związanych z turystyką, rekreacją i spędzaniem czasu wolnego.</p> <p>2. Ochrona i wykorzystanie potencjału dziedzictwa oraz rozwój infrastruktury związanej z turystyką, rekreacją i spędzaniem czasu wolnego.</p> <p>3. Wdrożenie efektywnego systemu promocji i informacji turystycznej.</p>	<p>gospodarstw rolnych.</p> <p>2. Kreowanie korzystnych warunków dla powstawania nowych miejsc pracy.</p> <p>3. Zmniejszanie poziomu i społecznych skutków bezrobocia w Gminie.</p>	<p>i modernizacja infrastruktury.</p> <p>2. Sprawny komunalny system obsługi gminy i jej mieszkańców.</p> <p>3. Rozwój systemu komunikacji, w tym budowa odpowiedniej infrastruktury.</p>	<p>intelektualnego.</p> <p>2. Kreowanie atrakcyjnej dla mieszkańców i turystów oferty kulturalnej oraz rekreacyjno-sportowej.</p> <p>3. Skuteczna polityka społeczna i ochrona zdrowia.</p> <p>4. Doskonalenie systemu zarządzania oraz rozwój współpracy.</p>
---	---	---	--

OBSZAR STRATEGICZNY I – DZIEDZICTWO, TURYSTYKA, REKREACJA I PRZEMYSŁY CZASU WOLNEGO

Cel strategiczny: Ochrona dziedzictwa, wzrost atrakcyjności turystycznej Gminy oraz większy udział dochodów związanych z turystyką, rekreacją i przemysłami czasu wolnego jej budżecie

Zagadnienie turystyki i rekreacji znajdują odzwierciedlenie w Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego „Małopolska 2020”. Założenia niniejszego obszaru priorytetowego korespondują z celami oraz kierunkami polityki strategii regionalnej:

Obszar 2. Dziedzictwo i przemysły czasu wolnego (cel: Wysoka atrakcyjność Małopolski w obszarze przemysłów czasu wolnego dzięki wykorzystaniu potencjału dziedzictwa regionalnego i kultury), a w nim takie kierunki polityki jak np.: **2.2 Zrównoważony rozwój infrastruktury oraz komercjalizacja usług czasu wolnego** oraz **2.4 Wzmocnienie promocji dziedzictwa regionalnego oraz oferty przemysłów czasu wolnego**

Obszar 4. Krakowski Obszar Metropolitalny i inne subregiony (cel: Silna pozycja konkurencyjna krakowskiego obszaru metropolitalnego w przestrzeni europejskiej oraz wzrost potencjału ekonomicznego subregionów w wymiarze regionalnym i krajowym), a w nim kierunek dotyczący **4.3 Rozwoju subregionu sądeckiego**.

Subregion sądecki cechuje obecność obszarów o bogatym dziedzictwie przyrodniczym, co przekłada się na znaczenie branży turystycznej. Wykorzystanie lokalnego potencjału turystycznego jest jednym z kierunków rozwoju Sądeckizny.

Gródek nad Dunajcem rozciąga się od południowych brzegów Jeziora Czchowskiego, aż po południowo-wschodnie brzegi Jeziora Rożnowskiego. Północna część Gminy rozlokowana jest na terenie Pogórza Rożnowskiego. Warunki geograficzne, atrakcyjny krajobraz przyrodniczy, a także bogata przeszłość historyczna stanowią przewagę konkurencyjną Gminy. Koniecznym jest zatem wykorzystanie tych atutów i potencjałów w zakresie rozwoju turystyki.

Położenie nad dwoma zbiornikami wodnymi sprawia, że Gmina Gródek nad Dunajcem pojmowana jest jako znakomite miejsce na wypoczynek czy po prostu spędzenie wolnego czasu. Problem stanowi jednak proces rosnącego zamulenia Jeziora Rożnowskiego oraz zanieczyszczenia wody poprzez śmieci, które spływają w trakcie dużych opadów deszczu. Rozwój ogranicza także brak zagospodarowania strefy brzegowej jeziora, brak odpowiedniej infrastruktury (przystani, miejsc do wodowania łódek, miejsc postojowych itp.) oraz słaby poziom użytkowania wód dla prowadzenia sportów wodnych, organizowania zawodów czy innych imprez. Pozytywny wyjątek stanowią Dni Jeziora Rożnowskiego. Działaniem pożądanym jest rekultywacja zbiornika wodnego, a także zwiększenie ilości, atrakcyjności oraz promocji imprez kulturalnych i rekreacyjnych, odbywających się na terenie Gminy, służące ożywieniu turystyki aktywnej i rekreacyjnej.

Ponadto, szansą na rozwój jest lepsze wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego. Zapotrzebowanie na dziedzictwo narasta w kontekście ujednocniającej wszystko globalizacji oraz wzrostu znaczenia gospodarczego turystyki, w tym nade wszystko turystyki kulturowej. Jego „ochrona oznaczać musi przede wszystkim mądre zarządzanie zmieniającą się funkcją zabytkowych obiektów i zmieniającym się ich potencjałem. Wymaga to zintegrowanego podejścia do zagadnienia krajobrazu kulturowego, jako niezwykle złożonego układu wielu naczyń połączonych. Dziedzictwo to nie tylko suma zachowanych na danym obszarze obiektów zabytkowych, ale coś znacznie więcej. To z jednej strony jego warstwa symboliczna, związana z interpretacją dziedzictwa jako sacrum, ale to także fakt ciągle dla wielu szokujący, iż dziedzictwo jest także produktem rynkowym”⁴. Dziedzictwo to szansa na ożywienie, także w znaczeniu ekonomicznym. Turystyka, która wyrasta z kulturowego kontekstu dziedzictwa, stanowić może kluczowy mechanizm rozwoju, a jednocześnie skuteczne narzędzie ochrony dziedzictwa. Na terenie Gminy Gródek nad Dunajcem występują liczne zabytki i dobra kultury, jak np. zabytkowy kościół św. Świerada i Benedykta w Tropiu, ruiny zamku Zawiszy Czarnego, kościółek pod wezwaniem św. Wojciecha, dwór Stadnickich i beluard

---

⁴ Narodowy Program Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego” na lata 2004-2013, Warszawa 2004, s. 42.

w Rożnowie, są ona jednak często zaniedbane i niedostatecznie zagospodarowane. Słabo funkcjonuje informacja turystyczna oraz system oznakowania atrakcji. Lepsze spożytkowanie tych zasobów przyczynić się winno do rozwoju turystyki (edukacyjnej, kulturowej czy pielgrzymkowej). Zadaniem dla całej społeczności gminnej pozostaje także kultywowanie i promocja tradycji lokalnych oraz twórczości ludowej, jak również rozwój, promocja i tworzenie nowych produktów turystycznych i kulturowych w oparciu o tradycje wiejskie Gminy.

Ponadto, należy zaznaczyć, że Gminę Gródek nad Dunajcem charakteryzują korzystne wskaźniki dotyczące bazy turystycznej, takie jak: gęstość bazy noclegowej (miejsca noclegowe na 1 km²), infrastruktura gastronomiczna (podmioty z branż: zakwaterowanie i usługi gastronomiczne na 1 tys. mieszkańców), infrastruktura nienoclegowa (liczba obiektów sportowo-rekreacyjnych na 1 obiekt noclegowy) i infrastruktura konferencyjna (liczba sal konferencyjnych na 1 obiekt noclegowy). Wyzwaniem dla Gminy jest ciągle podnoszenie jakości tejże bazy oraz budowa i modernizacja infrastruktury, w tym m.in. stworzenie wydzielonych ścieżek rowerowych, konnych i spacerowych. Infrastruktura turystyczna i rekreacyjna, nadążająca za rosnącym poziomem wymagań klientów, stanowi jeden z podstawowych elementów warunkujących rozwój turystyki. Ważnym zadaniem pozostaje przełamanie sezonowości zainteresowania gości i turystów (stworzenie warunków dla rozwoju w okresie poza sezonem letnim). Koniecznym jest także wdrożenie efektywnego systemu promocji i informacji turystycznej.

CELE OPERACYJNE

- Kreowanie całorocznej, atrakcyjnej oferty turystycznej oraz komercjalizacja usług związanych z turystyką, rekreacją i spędzaniem czasu wolnego.**

Kierunki interwencji	Koordynator	Partnerzy	Źródła finansowania	Okres realizacji
Aktywizowanie prywatnych przedsiębiorców, działających w branży	Gmina Gródek nad Dunajcem	Przedsiębiorcy branży turystycznej i okoloturystycznej, gospodarstwa	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój turystyki,	2013-2020

turystycznej i okoloturystycznej.		agroturystyczne, powiat nowosądecki	rozwój przedsiębiorczości czy rozwój obszarów wiejskich)	
Rozwój usług przemysłu czasu wolnego i poprawa standardu usług turystycznych świadczonych na terenie Gminy.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Przedsiębiorcy branży turystycznej i okoloturystycznej, organizacje pozarządowe, LDG, Małopolska Organizacja Turystyczna, instytucje kultury, twórcy lokalni, powiat nowosądecki	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój turystyki, rozwój przedsiębiorczości czy rozwój obszarów wiejskich), środki prywatne	2013-2020
Zwiększenie ilości, atrakcyjności oraz promocji imprez kulturalnych i rekreacyjnych, odbywających się na terenie Gminy, w tym szczególnie w obrębie Jeziora Rożnowskiego.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Związek Gmin Jeziora Rożnowskiego, powiat nowosądecki, przedsiębiorcy, instytucje kultury, organizacje pozarządowe, Małopolska Organizacja Turystyczna, twórcy lokalni, zespoły regionalne, kluby sportowe, media lokalne i regionalne	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój turystyki czy rozwój obszarów wiejskich), środki prywatne	2013-2020
Organizacja festiwali na terenie Gminy.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Związek Gmin Jeziora Rożnowskiego, przedsiębiorcy, instytucje kultury, organizacje pozarządowe, Małopolska Organizacja Turystyczna, media lokalne i regionalne	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój turystyki czy rozwój obszarów wiejskich), środki prywatne	2013-2020 (cyklicznie)
Wspieranie rozwoju turystyki w oparciu o	Gmina Gródek nad Dunajcem	Przedsiębiorcy branży turystycznej	Budżet gminy, środki zewnętrzne	2013-2020

<p>lokalne produkty i tradycje, w tym m.in. restauracja ginących zawodów oraz wyrobów rzemiosła, wspomaganie lokalnych twórców i artystów, odtwarzanie starych przepisów kulinarnych i kreowanie potraw lokalnych jako produktów turystycznych, organizacja wydarzeń kulturalnych, bazujących na obrzędach i zwyczajach wiejskich oraz na produkcji rolnej.</p>	<p>nad Dunajcem</p>	<p>i okoloturystycznej, organizacje pozarządowe, LDG, Małopolska Organizacja Turystyczna, instytucje kultury, twórcy lokalni i zespoły regionalne, powiat nowosądecki</p>	<p>(np. europejskie na rozwój turystyki, rozwój obszarów wiejskich czy ministerialne na dziedzictwo kulturowe)</p>	
<p>Rozwój, promocja oraz tworzenie nowych produktów turystycznych i kulturowych w oparciu o tradycje wiejskie Gminy.</p>	<p>Gmina Gródek nad Dunajcem</p>	<p>Przedsiębiorcy branży turystycznej i okoloturystycznej, organizacje pozarządowe, LDG, Małopolska Organizacja Turystyczna, instytucje kultury, twórcy lokalni i zespoły regionalne, powiat nowosądecki</p>	<p>Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój turystyki, rozwój obszarów wiejskich czy ministerialne na dziedzictwo kulturowe), środki prywatne</p>	<p>2013-2020</p>
<p>Współpraca z gminnymi organizacjami pozarządowymi, działającymi w obszarach turystyki, rekreacji i czasu wolnego.</p>	<p>Gmina Gródek nad Dunajcem</p>	<p>Organizacje pozarządowe, LDG, Małopolska Organizacja Turystyczna</p>	<p>Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój turystyki czy rozwój obszarów wiejskich, Fundusz Inicjatyw Obywatelskich)</p>	<p>2013-2020</p>

2. Ochrona i wykorzystanie potencjału dziedzictwa oraz rozwój infrastruktury związanej z turystyką, rekreacją i spędzaniem czasu wolnego.

Kierunki interwencji	Koordynator	Partnerzy	Źródła finansowania	Okres realizacji
Wzmocnienie atrakcyjności linii brzegowej Jeziora Rożnowskiego poprzez odpowiednie zagospodarowanie jego stref brzegowych.	Związek Gmin Jeziora Rożnowskiego	Gmina Gródek nad Dunajcem i pozostałe gminy-członkowie Związku Gmin Jeziora Rożnowskiego, powiat nowosądecki, przedsiębiorcy branży turystycznej i okoloturystycznej	Budżety gmin, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój turystyki, rozwój regionalny czy rozwój obszarów wiejskich), środki prywatne	2013-2020
Inwestycje w bazę turystyczną oraz – w szczególności – bazę okoloturystyczną Gminy.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Przedsiębiorcy branży turystycznej i okoloturystycznej	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój turystyki czy rozwój obszarów wiejskich), środki prywatne	2013-2020
Budowa wielofunkcyjnego szlaku turystyki aktywnej wraz z małą architekturą – przy współpracy z Gminą Korzenna.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Gmina Korzenna, powiat nowosądecki, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, LDG, Małopolska Organizacja Turystyczna, instytucje kultury, twórcy lokalni i zespoły regionalne, kluby sportowe	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój turystyki, rozwój regionalny, rozwój obszarów wiejskich), środki prywatne	2013-2020
Rozwój tras turystycznych (szlaków pieszych i konnych, ścieżek rowerowych, szlaków tematycznych,	Gmina Gródek nad Dunajcem	Powiat nowosądecki, przedsiębiorcy branży turystycznej i okoloturystycznej,	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój turystyki	2013-2020

etc.).		organizacje pozarządowe, LDG, Małopolska Organizacja Turystyczna, instytucje kultury, twórcy lokalni i zespoły regionalne, kluby sportowe	czy rozwój obszarów wiejskich), środki prywatne	
Wsparcie budowy kempingów, autokempingów i parkingów turystycznych z zapleczem.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Przedsiębiorcy branży turystycznej i okołoturystycznej	Budżet gminy środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój turystyki), środki prywatne	2013-2020
Zwiększenie ilości miejsc parkingowych, w tym w pobliżu obiektów użyteczności publicznej, turystycznej, itp.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Przedsiębiorcy branży turystycznej i okołoturystycznej	Budżet gminy	2013-2020
Promocja na rzecz ochrony i wykorzystania dziedzictwa dla rozwoju gospodarczego Gminy, aktywizacja właścicieli i użytkowników do inwestowania we własne nieruchomości i adaptacji ich do nowych funkcji.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Powiat nowosądecki, przedsiębiorcy branży turystycznej i okołoturystycznej, właściciele i użytkownicy zabytków, organizacje pozarządowe, LDG, Małopolska Organizacja Turystyczna, media lokalne i regionalne, twórcy lokalni i zespoły regionalne	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój turystyki, rozwój obszarów wiejskich czy ministerialne na ochronę zabytków), środki prywatne	2013-2020
Inicjowanie i wspieranie działań, mających na celu podnoszenie społecznej świadomości i wrażliwości w zakresie dziedzictwa.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Organizacje pozarządowe, LDG, Małopolska Organizacja Turystyczna, instytucje kultury, twórcy lokalni i zespoły regionalne,	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. ministerialne na edukację kulturalną), środki prywatne	2013-2020

		media lokalne i regionalne		
Działania na rzecz poprawy poziomu estetycznego otoczenia i ład przestrzennego.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Przedsiębiorcy, właściciele i użytkownicy zabytków, organizacje pozarządowe, LDG, Małopolska Organizacja Turystyczna, media lokalne i regionalne	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój obszarów wiejskich), środki prywatne	2013-2020
Skuteczna ochrona zabytków.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Przedsiębiorcy, właściciele i użytkownicy zabytków, organizacje pozarządowe, LDG, Małopolska Organizacja Turystyczna, powiat nowosądecki	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. ministerialne na ochronę zabytków), środki prywatne	2013-2020

3. Wdrożenie efektywnego systemu promocji i informacji turystycznej.

Kierunki interwencji	Koordynator	Partnerzy	Źródła finansowania	Okres realizacji
Opracowanie Strategii Promocji Gminy.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Przedsiębiorcy branży turystycznej i okolo-turystycznej, organizacje pozarządowe, LDG, Małopolska Organizacja Turystyczna, instytucje kultury, twórcy lokalni i zespoły regionalne, media lokalne i regionalne	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój turystyki)	2013-2020

Zintegrowanie działań promocyjnych samorządu i organizacji turystycznych, działających na terenie Gminy.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Organizacje turystyczne, przedsiębiorcy branży turystycznej i okoloturystycznej, organizacje pozarządowe, LDG, Małopolska Organizacja Turystyczna, instytucje kultury, media lokalne i regionalne	-	2013-2020
Doskonalenie unikalnego systemu identyfikacji i informacji wizualnej.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Organizacje turystyczne, przedsiębiorcy branży turystycznej i okoloturystycznej, organizacje pozarządowe, LDG, Małopolska Organizacja Turystyczna	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój turystyki czy rozwój obszarów wiejskich)	2013-2020
Instalacja multimedialnych punktów informacyjnych na terenie Gminy.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Powiat nowosądecki, organizacje pozarządowe, LDG, Małopolska Organizacja Turystyczna	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój turystyki czy rozwój obszarów wiejskich)	2013-2020
Stworzenie kompletnej, sieciowej bazy danych o usługodawcach turystycznych, działających na terenie Gminy.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Przedsiębiorcy branży turystycznej i okoloturystycznej	Budżet gminy, środki prywatne	2013-2020
Współpraca z mediami lokalnymi i regionalnymi.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Media lokalne i regionalne	Budżet gminy	2013-2020

Tworzenie materiałów i publikacji promujących Gminę.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Organizacje pozarządowe, LDG, Małopolska Organizacja Turystyczna, instytucje kultury, twórcy lokalni i zespoły regionalne, media lokalne i regionalne	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój turystyki)	2013-2020
--	---------------------------	---	---	-----------

OBSZAR STRATEGICZNY II – GOSPODARKA LOKALNA, AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Cel strategiczny: Konkurencyjna i zdywersyfikowana gospodarka lokalna, generująca nowe miejsca pracy, tworzona i pobudzana przez przedsiębiorczą wspólnotę lokalną

Całokształt prowadzonej działalności gospodarczej, aktywność zawodowa i przedsiębiorczość stanowią zasadniczą determinantę rozwoju każdej wspólnoty lokalnej. Wedle zapisów Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego, aktywność gospodarcza jest jednym z głównych czynników stymulujących krajową gospodarkę, prowadzącym do niwelowania różnic pomiędzy Polską a pozostałymi krajami Unii Europejskiej. Rozwój aktywności zawodowej i przedsiębiorczości uznany został również za kluczowy w Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego „Małopolska 2020”. Założenia niniejszego obszaru priorytetowego korespondują z celami oraz kierunkami polityki strategii regionalnej:

Obszar 1. Gospodarka wiedzy i aktywności (cel: Silna pozycja Małopolski jako regionu atrakcyjnego dla inwestycji, opartego na wiedzy, aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców), a w nim takie kierunki polityki jak np.: **1.4 Rozwój kształcenia zawodowego i wspieranie zatrudnienia** czy **1.5 Wzmacnianie i promocja przedsiębiorczości**.

Obszar 4. Krakowski Obszar Metropolitalny i inne subregiony (cel: Silna pozycja konkurencyjna krakowskiego obszaru metropolitalnego w przestrzeni europejskiej oraz wzrost potencjału ekonomicznego subregionów w wymiarze regionalnym i krajowym), a w nim kierunek dotyczący **4.3 Rozwoju subregionu sądeckiego**.

Obszar 5. Rozwój miast i terenów wiejskich (cel: Aktywne ośrodki usług publicznych i gospodarczych zapewniające szanse na rozwój mieszkańców małych i średnich miast oraz terenów wiejskich) i kierunek **5.2 Rozwój gospodarczy małych i średnich miast oraz terenów wiejskich**.

Warunki geograficzne decydują w znacznej mierze o turystyczno-rolniczym charakterze Gminy Gródek nad Dunajcem. Rolnictwo stanowi jeden z naturalnych filarów, na którym opiera się gospodarka lokalna. Zasadniczą trudnością pozostaje w tym zakresie niska produktywność rolnictwa, wynikająca najczęściej z rozdrobnienia gospodarstw rolnych i ich nietowarowości. W Gminie brakuje grup producenckich, a także przetwórstwa i przechowalnictwa rolno-spożywczego. Z drugiej jednak strony, należy podkreślić lokalną tradycję i przywiązanie mieszkańców do takiej formy aktywności, dominujący typ gospodarstw domowych oraz ilościową przewagę gospodarstw rolnych, prowadzących mieszany (roślinno-zwierzęcy) kierunek produkcji rolnej, który sprzyja rolnictwu ekologicznemu i ochronie gleb. W związku z tym, szansą na rozwój jest wzmocnienie konkurencyjności i towarowości gospodarstw rolnych, a także inicjowanie i wspieranie działalności gminnych podmiotów gospodarczych, specjalizujących się w skupowaniu, przechowywaniu, przetwarzaniu i sprzedaży, wyprodukowanych w Gminie, artykułów. Biorąc pod uwagę współczesne trendy, za cel uznać trzeba wspieranie rozwoju rolnych gospodarstw ekologicznych, który wiązać się winien z ożywieniem turystyki (w tym agroturystyki), która zasadniczo kształtuje gospodarkę lokalną.

Mając na uwadze konieczność zdywersyfikowania gospodarki, konieczne są działania pobudzające i asystujące w zakresie podejmowania przez mieszkańców wsi działalności pozarolniczej, promocja zatrudnienia poza rolnictwem oraz przedsiębiorczości (w szczególności na obszarach wiejskich), ze szczególnym uwzględnieniem samozatrudnienia (głównie w usługach na rzecz ludności i turystów). Zasadnicze wyzwanie stanowi wykreowanie korzystnego klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości, który przyczyni się do tworzenia warunków dla powstawania nowych miejsc pracy. Działanie to skierowane jest na rozwiązanie jednego z głównych problemów Gminy, jakim pozostaje wysoki poziom bezrobocia i jego negatywne skutki społeczne (np. ubóstwo i patologie). Pozytywny stosunek władz do przedsiębiorców, realizujący się m.in. poprzez współpracę międzysektorową na zasadach partnerskich i odpowiednią, profesjonalną obsługę administracyjną, umożliwiającą przedsiębiorcom szybkie i efektywne załatwianie spraw formalnych w urzędzie, pozwoli wykreować dobry klimat dla rozwoju lokalnych firm oraz wzbudzi zainteresowanie inwestorów. Osobnym

działaniem może być wprowadzanie atrakcyjnych programów edukacyjnych, dotyczących przedsiębiorczości i mechanizmów rynkowych, do programów nauczania, realizowanych w szkołach na terenie Gminy – pomoże to rozwijać zaniepokojenie, wiedzę i umiejętności dzieci i młodzieży w tej dziedzinie. Ze względu na małą aktywność lokalną, krzewienie cech przedsiębiorczych winno odnosić się również do osób bezrobotnych i poszukujących pracy. Działania szkoleniowo-doradcze oraz konsolidacja działań wielu podmiotów, działających w zakresie wspierania rozwoju samozatrudnienia, mogą przyczynić się do wzrostu liczby małych podmiotów gospodarczych, zarejestrowanych w Gminie. Zmniejszeniu poziomu i społecznych skutków bezrobocia służy aktywizacja zawodowa osób młodych, nieposiadających pracy, realizowana poprzez tworzenie systemów wsparcia – po zakończeniu edukacji, są oni na etapie zdobywania doświadczenia zawodowego oraz umiejętności potrzebnych na rynku pracy. Ponadto, za jedno z głównych narzędzi aktywizacji osób bezrobotnych uznać należy efektywny system szkoleń i kursów, uwzględniający potrzeby i wyzwania rynku pracy, odnoszący się nade wszystko do osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, którym szczególnie trudno znaleźć pracę.

CELE OPERACYJNE

1. Rozwój aktywnych i skutecznych ekonomicznie gospodarstw rolnych.

Kierunki interwencji	Koordynator	Partnerzy	Źródła finansowania	Okres realizacji
Organizacja gminnych imprez służących prezentacji produktów lokalnych.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Powiat nowosądecki, przedsiębiorcy branży turystycznej i okoloturystycznej, organizacje pozarządowe, LDG, Małopolska Organizacja Turystyczna,	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój turystyki czy rozwój obszarów wiejskich), środki prywatne	2013-2020

		instytucje kultury, twórcy lokalni i zespoły regionalne, media lokalne i regionalne		
Wspieranie inicjatyw dążących do tworzenia nowych grup kooperacyjnych i producenckich oraz innych grupowych form działalności w zakresie działalności rolniczej.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Rolnicy, organizacje pozarządowe, LDG, instytucje otoczenia biznesu, ARiMR, Małopolska Izba Rolnicza	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój przedsiębiorczości)	2013-2020
Wspieranie konkurencyjnych gospodarstw agroturystycznych.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Rolnicy, gospodarstwa agroturystyczne, organizacje pozarządowe, LDG, instytucje otoczenia biznesu	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój obszarów wiejskich czy rozwój przedsiębiorczości)	2013-2020
Inicjowanie i wspieranie działalności organizacji związanych z rozwojem wsi.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Rolnicy, gospodarstwa agroturystyczne, organizacje pozarządowe, LDG, instytucje otoczenia biznesu	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój obszarów wiejskich)	2013-2020
Kultywowanie i umacnianie dobrych tradycji lokalnych.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Rolnicy, gospodarstwa agroturystyczne, organizacje pozarządowe, LDG, instytucje kultury, twórcy lokalni i zespoły regionalne, media lokalne i regionalne	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój obszarów wiejskich czy ministerialne na dziedzictwo kulturowe)	2013-2020

2. Kreowanie korzystnych warunków dla powstawania nowych miejsc pracy.

Kierunki interwencji	Koordynator	Partnerzy	Źródła finansowania	Okres realizacji
Stworzenie na terenie Gminy okienka przedsiębiorczości lub/oraz punktu konsultacyjno-doradczego dla przedsiębiorstw.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Instytucje otoczenia biznesu, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, PUP	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój przedsiębiorczości)	2013-2020
Przygotowanie i promocja oferty inwestycyjnej Gminy.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Przedsiębiorcy, potencjalni inwestorzy, instytucje otoczenia biznesu, organizacje pozarządowe	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój gospodarczy)	2013-2020
Tworzenie stref aktywności gospodarczej.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Przedsiębiorcy, potencjalni inwestorzy, instytucje otoczenia biznesu, organizacje pozarządowe	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój regionalny, rozwój przedsiębiorczości, rozwój gospodarczy)	2013-2020
Opracowywanie i regularne aktualizowanie publikacji dla potencjalnych inwestorów oraz osób pragnących rozpocząć prowadzenie własnej działalności gospodarczej.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Przedsiębiorcy, potencjalni inwestorzy, instytucje otoczenia biznesu, organizacje pozarządowe, PUP	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój przedsiębiorczości)	2013-2020
Organizowanie różnego rodzaju konkursów dla przedsiębiorców lokalnych, a także targów i wystaw pod patronatem władz samorządowych.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Sąsiednie gminy, przedsiębiorcy, instytucje otoczenia biznesu, organizacje pozarządowe,	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój przedsiębiorczości)	2013-2020

		PUP		
Promocja i wspieranie przedsiębiorczości w szkołach.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Szkoły na terenie gminy, przedsiębiorcy, instytucje otoczenia biznesu, organizacje pozarządowe, powiat nowosądecki, PUP	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój społeczny)	2013-2020
Organizacja szkoleń i doradztwa dotyczącego zakładania własnego biznesu.	Instytucje otoczenia biznesu	Gmina Gródek nad Dunajcem, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, PUP	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój przedsiębiorczości)	2013-2020

3. Zmniejszanie poziomu i społecznych skutków bezrobocia w Gminie.

Kierunki interwencji	Koordynator	Partnerzy	Źródła finansowania	Okres realizacji
Systematyczne badanie potrzeb szkoleniowych osób bezrobotnych.	PUP	Gmina Gródek nad Dunajcem, OPS, bezrobotni, instytucje otoczenia biznesu, organizacje pozarządowe	Środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój przedsiębiorczości, rozwój społeczny)	2013-2020
Monitoring i analiza rynku pracy pod kątem zapotrzebowania na konkretne zawody, a także wiedzę, kwalifikacje i umiejętności.	PUP	Gmina Gródek nad Dunajcem, OPS, bezrobotni, instytucje otoczenia biznesu, organizacje	Budżet powiatu, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój przedsiębiorczości, rozwój społeczny)	2013-2020

		pozarządowe		
Organizacja kursów wspomagających proces poszukiwania pracy.	PUP	Gmina Gródek nad Dunajcem, OPS, bezrobotni, instytucje otoczenia biznesu, organizacje pozarządowe	Budżet gminy, budżet powiatu, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój przedsiębiorczości, rozwój społeczny)	2013-2020
Realizacja programu prac społecznie użytecznych.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Gmina Gródek nad Dunajcem, bezrobotni, instytucje otoczenia biznesu, organizacje pozarządowe, PUP	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój społeczny)	2013-2020
Organizacja kierunkowych szkoleń i kursów zawodowych oraz zwiększających dodatkowe umiejętności osób bezrobotnych, np.: kursy komputerowe czy języków obcych.	PUP	Gmina Gródek nad Dunajcem, OPS, bezrobotni, instytucje otoczenia biznesu, organizacje pozarządowe	Budżet gminy, budżet powiatu, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój przedsiębiorczości, rozwój społeczny)	2013-2020
Organizacja (wraz z pracodawcami) prac krótkoterminowych dla osób młodych oraz innych grup o niskiej zdolności zatrudnieniowej.	PUP	Gmina Gródek nad Dunajcem, OPS, bezrobotni, instytucje otoczenia biznesu, organizacje pozarządowe	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój przedsiębiorczości, rozwój społeczny), środki prywatne	2013-2020

OBSZAR STRATEGICZNY III INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO

Cel strategiczny: Stworzenie nowoczesnej bazy infrastrukturalnej, zwiększenie dostępności komunikacyjnej i dbałość o środowisko naturalne

Wszelkie działania zawarte w tym obszarze uwzględniają założenia Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego „Małopolska 2020” – najbardziej istotnego, dla kształtowania rozwoju lokalnego i regionalnego, dokumentu strategicznego w Małopolsce:

Obszar 3. Infrastruktura dla dostępności komunikacyjnej (cel: Wysoka zewnętrzna i wewnętrzna dostępność komunikacyjna regionu dla konkurencyjności gospodarczej i spójności przestrzennej), a w nim takie kierunki polityki jak np.: **3.2 Wykreowanie subregionalnych węzłów transportowych** czy **3.3 Zwiększenie dostępności transportowej obszarów o najniższej dostępności w regionie.**

Obszar 4. Krakowski Obszar Metropolitalny i inne subregiony (cel: Silna pozycja konkurencyjna krakowskiego obszaru metropolitalnego w przestrzeni europejskiej oraz wzrost potencjału ekonomicznego subregionów w wymiarze regionalnym i krajowym), a w nim kierunek dotyczący **4.3 Rozwoju subregionu sądeckiego.**

Obszar 5. Rozwój miast i terenów wiejskich (cel: Aktywne ośrodki usług publicznych i gospodarczych zapewniające szanse na rozwój mieszkańców małych i średnich miast oraz terenów wiejskich) i kierunek **5.2 Rozwój gospodarczy małych i średnich miast oraz terenów wiejskich.**

Obszar 6. Bezpieczeństwo ekologiczne, zdrowotne i społeczne (cel: Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców Małopolski w wymiarze środowiskowym, zdrowotnym i społecznym), a w nim kierunek dotyczący **6.2 Poprawy bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystania ekologii dla rozwoju Małopolski.**

Jednym z najbardziej dotkliwych problemów Gminy Gródek nad Dunajce pozostaje brak infrastruktury technicznej o wysokiej jakości, a także bariery w zakresie komunikacji.

Funkcje infrastruktury mają zasadnicze znaczenie dla rozwoju każdej jednostki – daje ona sposobność powstawania i rozwoju osadnictwa, jest czynnikiem lokalizacji działalności gospodarczej, kształtuje układy przestrzenne, pobudza rozwój lokalny i regionalny, umożliwia pokonywanie odległości, zaspakaja popyt na usługi, kształtuje więzi społeczne, gospodarcze i przestrzenne oraz prowadzi do integracji społecznej. Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura komunikacyjna powoduje bariery w zakresie mobilności, w tym mobilności zawodowej i edukacyjnej, a także w zakresie dostępności do usług publicznych. Brak infrastruktury hamuje rozwój społeczno-gospodarczy. W związku z powyższym, jednym ze strategicznych wyzwań Gminy Gródek nad Dunajcem jest rozbudowa i modernizacja bazy infrastrukturalnej oraz zwiększenie dostępności komunikacyjnej. Należy przy tym pamiętać, iż dostępność komunikacyjną rozumieć trzeba także jako rozwój społeczeństwa informacyjnego, wykorzystującego dynamiczny postęp technologii informacyjnych i komunikacyjnych, stanowiący zasadniczy czynnik stymulującym wzrost gospodarczy Gminy. Zadaniem na najbliższe lata jest stworzenie odpowiedniej infrastruktury, upowszechnienie dostępu do nowych technologii (w tym w instytucjach publicznych) oraz podniesienie wiedzy, kompetencji i umiejętności mieszkańców Gminy, niezbędnych do korzystania z nowych możliwości.

Infrastruktura techniczna pozostaje jednym z zasadniczych elementów, determinujących jakość życia mieszkańców, a jednocześnie kluczowym czynnikiem wpływającym na stan środowiska przyrodniczego. W przypadku Gminy Gródek nad Dunajcem, którą pozytywnie wyróżniają bogate walory przyrodniczo-krajobrazowe, stanowiące o jej atrakcyjności turystycznej, dbałość o środowisko naturalne ma szczególne znaczenie. Stan środowiska wpływa również na atrakcyjność osadniczą, inwestycyjną czy rekreacyjną Gminy. Konieczne są zatem działania (bądź świadome zaniechanie działań), które mają na celu właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów i składników środowiska naturalnego, w tym budowa odpowiedniej infrastruktury, edukacja mieszkańców i tworzenie warunków dla wzrostu udziału energii wytwarzanej z użyciem źródeł odnawialnych (które będą zyskiwały coraz większą popularność – ze względu na konieczność dostosowania się Polski do norm Unii Europejskiej w odsetku energii pozyskiwanej z OZE).

CELE OPERACYJNE

1. Ochrona środowiska, w tym rozbudowa i modernizacja infrastruktury.

Kierunki interwencji	Koordynator	Partnerzy	Źródła finansowania	Okres realizacji
Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z wodociągami, w tym przy współpracy z Gminą Chelmic.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Gmina Chelmic, mieszkańcy	Budżety gmin, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój infrastruktury, ochronę środowiska)	2013-2020
Budowa oczyszczalni ścieków, ujęć wody pitnej i stacji uzdatniania wody na terenie Gminy, w tym przy współpracy z Gminą Chelmic.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Gmina Chelmic, mieszkańcy	Budżety gmin, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój infrastruktury, ochronę środowiska)	2013-2020
Wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach o rozproszonej zabudowie.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Mieszkańcy	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na ochronę środowiska, rozwój obszarów wiejskich)	2013-2020
Inwestycje z zakresu gospodarki odpadami.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Mieszkańcy	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na ochronę środowiska)	2013-2020

Podejmowanie działań, mających na celu podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Mieszkańcy, organizacje pozarządowe, szkoły	Budżet gminy	2013-2020
Inicjowanie, wspieranie i współpraca z organizacjami ekologicznymi.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Mieszkańcy, organizacje pozarządowe	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. Fundusz Inicjatyw Obywatelskich)	2013-2020
Wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii (m.in. małe elektrownie, kolektory solarne, biomasa).	Gmina Gródek nad Dunajcem	Mieszkańcy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na ochronę środowiska)	2013-2020
Zainstalowanie systemów fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej oraz termomodernizacja wraz z wymianą c.o.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Mieszkańcy, przedsiębiorcy	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na ochronę środowiska)	2013-2020
Wymiana i rozbudowa systemu oświetlenia dróg, placów i obiektów publicznych – opartego na lampach hybrydowych.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Powiat nowosądecki, mieszkańcy, przedsiębiorcy	Budżet gminy, środki zewnętrzne	2013-2020
Program usuwania azbestu.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Powiat nowosądecki, mieszkańcy, przedsiębiorcy	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na ochronę środowiska)	2013-2020
Budowa i modernizacja sieci elektroenergetycznej.	Zakład energetyczny	Gmina Gródek nad Dunajcem, powiat nowosądecki, mieszkańcy,	Środki prywatne	2013-2020

		przedsiębiorcy		
--	--	----------------	--	--

2. Sprawny komunalny system obsługi gminy i jej mieszkańców.

Kierunki interwencji	Koordynator	Partnerzy	Źródła finansowania	Okres realizacji
Inwestycje związane z mieszkalnictwem socjalnym i komunalnym.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Mieszkańcy, przedsiębiorcy	Budżet gminy	2013-2020
Inwestycje z zakresu cmentarnictwa i zieleni publicznej.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Mieszkańcy, przedsiębiorcy	Budżet gminy	2013-2020

3. Rozwój systemu komunikacji, w tym budowa odpowiedniej infrastruktury.

Kierunki interwencji	Koordynator	Partnerzy	Źródła finansowania	Okres realizacji
Budowa i modernizacja dróg, w tym współpraca na rzecz przebudowy drogi wojewódzkiej.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Powiat nowosądecki, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie	Budżet gminy, budżety innych zarządców dróg, środki zewnętrzne (np. ministerialne na rozwój transportu)	2013-2020
Budowa i modernizacja infrastruktury publicznej, w tym oświetlenia ulicznego, ciągów pieszych czy parkingów.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Mieszkańcy	Budżet gminy	2013-2020
Poprawa dostępności Jeziora Rożnowskiego.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Powiat nowosądecki, Związek Gmin Jeziora Rożnowskiego	Budżet gminy, budżety innych zarządców dróg, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój regionalny, ministerialne na	2013-2020

			rozwój transportu)	
Inwestycje z zakresu transportu publicznego.	Gmina Gródek nad Dunajcem	PKS	Budżet gminy, środki zewnętrzne	2013-2020
Rozbudowa i modernizacja systemu tras rowerowych.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Sąsiednie gminy, powiat nowosądecki, organizacje pozarządowe	Budżety gmin, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój turystyki)	2013-2020
Inicjowanie powstawania na terenie Gminy nowoczesnych stacji paliw.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Przedsiębiorcy, mieszkańcy	-	2013-2020
Usprawnienie systemu informacyjnego poprzez zainstalowanie odpowiednich tablic informacyjno-kierunkowych.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Przedsiębiorcy, mieszkańcy	Budżet gminy, środki zewnętrzne	2013-2020
Rozwój infrastruktury dla społeczeństwa informacyjnego.	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego	Gmina Gródek nad Dunajcem, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, powiat nowosądecki, przedsiębiorcy, mieszkańcy, organizacje pozarządowe, Operatorzy teleinformatyczni, telekomunikacyjni	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój regionalny, rozwój innowacyjności), środki prywatne	2013-2020
Upowszechnienie szybkiego Internetu na terenie całej Gminy oraz doskonalenie umiejętności użytkownika technologii informacyjnych przez	Gmina Gródek nad Dunajcem	Operatorzy teleinformatyczni	Środki prywatne, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój regionalny)	2013-2020

mieszkańców.				
Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, powiat nowosądecki, przedsiębiorcy, mieszkańcy, organizacje pozarządowe	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój społeczny, rozwój innowacyjności)	2013-2020
Komunikator SMS i mailowy system informowania mieszkańców Gminy.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Przedsiębiorcy, mieszkańcy, operatorzy teleinformatyczni, telekomunikacyjni	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój regionalny, rozwój innowacyjności)	2013-2020
Rozwój telefonii stacjonarnej i komórkowej na terenie Gminy.	Operatorzy telekomunikacyjni	Gmina Gródek nad Dunajcem, przedsiębiorcy, mieszkańcy	Środki prywatne	2013-2020

OBSZAR STRATEGICZNY IV KAPITAŁ SPOŁECZNY I ZARZĄDZANIE

Cel strategiczny: Zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług społecznych o wysokiej jakości oraz sprawne zarządzanie rozwojem lokalnym

Cele i działania zawarte w niniejszym obszarze uwzględniają założenia Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego „Małopolska 2020”:

Obszar 5. Rozwój miast i terenów wiejskich (cel: Aktywne ośrodki usług publicznych i gospodarczych zapewniające szanse na rozwój mieszkańców małych i średnich miast oraz terenów wiejskich) i kierunek **5.2 Rozwój gospodarczy małych i średnich miast oraz terenów wiejskich**.

Obszar 6. Bezpieczeństwo ekologiczne, zdrowotne i społeczne (cel: Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców Małopolski w wymiarze środowiskowym, zdrowotnym i społecznym), a w nim takie kierunki polityki jak np.: **6.2 Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego: profilaktyka i ochrona zdrowia** czy **6.3 Poprawa bezpieczeństwa społecznego: integrująca polityka społeczna**.

Obszar 7. Zarządzanie rozwojem województwa (cel: Efektywnie zarządzane województwo, którego rozwój oparty jest na współpracy i mobilizowaniu zasobów)

Kapitał społeczny jest jednym z najistotniejszych czynników wpływających na rozwój społeczny i gospodarczy. Z jego wykorzystaniem możliwe jest przejście od kapitału adaptacji i przetrwania do kapitału rozwojowego. Wedle definicji zawartej w Krajowej Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego, kapitał społeczny to „wynikająca z zaufania oraz obowiązujących norm i wzorów postępowania, zdolność obywateli do mobilizacji i łączenia zasobów, która sprzyja kreatywności oraz wzmacnia wolę współpracy i porozumienia w osiąganiu wspólnych celów”, a także infrastruktura społeczna w postaci instytucji, sieci, norm i przestrzeni, tworząca podstawę dla budowania opartych

na zaufaniu relacji społecznych, przyczyniających się do rozwoju⁵. Kapitał społeczny stanowić może element przewagi konkurencyjnej jednostki, a od jego rozwoju zależy jakość życia mieszkańców i wzrost gospodarczy jednostki. Zapewnienie trwałej konkurencyjności Gminy Gródek nad Dunajcem możliwe będzie m.in. dzięki zwiększeniu dostępności do usług społecznych o wysokiej jakości. Zadaniem władz samorządowych jest dążenie do wzmocnienia i utrzymywanie społecznego zadowolenia, które przeciwdziałać będzie m.in. emigracji mieszkańców, w tym osób młodych i dobrze wykształconych.

Dbalność o wysoką jakość usług stanowi jeden z przejawów profesjonalnego zarządzania wspólnotą samorządową. Sprawna administracja determinuje tempo rozwoju społeczno-gospodarczego. W związku z tym, koniecznym jest zastosowanie w Gminie Gródek nad Dunajcem odpowiednich, nowoczesnych rozwiązań zarządczych, co przełoży się na jakość i komfort życia mieszkańców, zainteresowanie inwestorów, a dodatkowo przyczyni się do promocji i budowy korzystnego jej wizerunku. Podkreślić należy również potrzebę rozwoju współpracy międzyorganizacyjnej i międzysektorowej, ukierunkowanej na osiąganie określonych rezultatów w różnych dziedzinach funkcjonowania Gminy. Wskazywane kwestie, związane z procesem ciągłego zwiększania skuteczności administracji samorządowej, wynikają (nade wszystko) z zapisów Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego, której jednym z celów głównych jest właśnie „sprawność”.

---

⁵ *Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego* – projekt po rozpatrzeniu przez Komitet ds. Cyfryzacji, Warszawa 1 czerwca 2012, s. 19.

CELE OPERACYJNE

1. Doskonalenie systemu oświaty i rozwijanie kapitału intelektualnego.

Kierunki interwencji	Koordynator	Partnerzy	Źródła finansowania	Okres realizacji
Remont, modernizacja i doposażenie placówek edukacyjnych na terenie Gminy.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Placówki edukacyjne, organizacje pozarządowe	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój społeczny)	2013-2020
Budowa Centrum Edukacji Sztuki Ludowej w Rożnowie (budynek szkoły muzyki i tańca wraz z wyposażeniem, sala widowiskowa, nowoczesna biblioteka, pracownie przystosowane do prowadzenia warsztatów: muzycznych i tanecznych).	Gmina Gródek nad Dunajcem	Placówki edukacyjne, instytucje kultury, organizacje pozarządowe	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój obszarów wiejskich, ministerialne na rozwój infrastruktury kultury)	2013-2020
Rozszerzenie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży szkolnej, przy szczególnym uwzględnieniu kształcenia kompetencji kluczowych, np. językowych czy przedsiębiorczych.	Placówki edukacyjne	Gmina Gródek nad Dunajcem, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój społeczny)	2013-2020
Wsparcie uzdolnionej młodzieży poprzez system stypendiów i nagród.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Placówki edukacyjne	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na społeczny), środki prywatne	2013-2020
Stworzenie przedszkoli i żłobków.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Placówki edukacyjne, organizacje pozarządowe	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na społeczny)	2013-2020

Promocja systemu kształcenia ustawicznego.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Placówki edukacyjne, organizacje pozarządowe	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na społeczny)	2013-2020
Wspieranie świetlic i stolówek w szkołach.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Placówki edukacyjne, organizacje pozarządowe	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na społeczny)	2013-2020

2. Kreowanie atrakcyjnej dla mieszkańców i turystów oferty kulturalnej oraz rekreacyjno sportowej.

Kierunki interwencji	Koordynator	Partnerzy	Źródła finansowania	Okres realizacji
Zaplanowanie i organizacja imprez oraz zawodów kulturalnych i rekreacyjno-sportowych w obrębie Jeziora Rożnowskiego.	Związek Gmin Jeziora Rożnowskiego	Gmina Gródek nad Dunajcem i pozostałe gminy – członkowie Związku, powiat nowosądecki, organizacje pozarządowe, instytucje kultury, kluby sportowe, szkoły	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój turystyki)	2013-2020
Stworzenie bogatej i atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego w placówkach kultury, w szczególności z uwzględnieniem potrzeb dzieci, młodzieży i osób starszych.	Instytucje kultury	Gmina Gródek nad Dunajcem, mieszkańcy, organizacje pozarządowe, twórcy lokalni, zespoły regionalne	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój obszarów wiejskich, rozwój społeczny)	2013-2020
Budowa, remont, modernizacja i wyposażenie Wiejskich Domów Kultury.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Instytucje kultury	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój)	2013-2020

			obszarów wiejskich, rozwój społeczny)	
Kultywowanie tradycji oraz edukacja kulturalna poprzez propagowanie uczestnictwa w chórach czy zespołach ludowych.	Instytucje kultury	Gmina Gródek nad Dunajcem, organizacje pozarządowe, twórcy lokalni, zespoły regionalne, szkoły	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój obszarów wiejskich, rozwój społeczny)	2013-2020
Dalsza budowa placów zabaw w miejscach publicznych.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Szkoły, organizacje pozarządowe	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój obszarów wiejskich)	2013-2020
Rozbudowa infrastruktury rekreacyjno-sportowej na terenie Gminy.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Kluby sportowe, szkoły, organizacje pozarządowe	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój obszarów wiejskich, rozwój społeczny)	2013-2020

3. Skuteczna polityka społeczna i ochrona zdrowia.

Kierunki interwencji	Koordynator	Partnerzy	Źródła finansowania	Okres realizacji
Inicjowanie i wspieranie projektów z zakresu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu – ekonomia społeczna.	OPS	Gmina Gródek nad Dunajcem, ROPS, organizacje pozarządowe	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój społeczny)	2013-2020
Wdrożenie systemowych form wsparcia na rzecz	OPS	Gmina Gródek nad Dunajcem,	Budżet gminy, środki	2013-2020

potrzebujących i zagrożonych dzieci oraz przeciwdziałania i zwalczania dysfunkcji w rodzinie.		ROPS, organizacje pozarządowe	zewnętrzne (np. europejskie na rozwój społeczny)	
Szkolenie mieszkańców Gminy, w tym dzieci i młodzieży szkolnej w zakresie udzielania pierwszej pomocy i zachowania w sytuacjach zagrożeń.	Gmina Gródek nad Dunajcem	OSP, Policja, służby medyczne, organizacje pozarządowe, szkoły	Budżet gminy	2013-2020
Promocja zdrowego stylu życia wśród mieszkańców.	Gmina Gródek nad Dunajcem	Kluby sportowe, organizacje pozarządowe, szkoły	Budżet gminy	2013-2020
Wspieranie rozwoju specjalistycznej opieki zdrowotnej i rehabilitacji.	Służby medyczne	Gmina Gródek nad Dunajcem, organizacje pozarządowe, powiat nowosądecki	Budżet gminy	2013-2020

4. Doskonalenie systemu zarządzania oraz rozwój współpracy.

Kierunki interwencji	Koordynator	Partnerzy	Źródła finansowania	Okres realizacji
Systematyczne badanie potrzeb i realizacja systemu szkoleń dla pracowników urzędu.	Urząd Gminy Grodek nad Dunajcem	Konsultanci zewnętrzni, instytucje szkoleniowe, instytuty szkoleniowo-doradcze	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na wzmocnienie potencjału administracji samorządowej)	2013-2020
Wdrożenie programu e-urząd i e-szkola.	Urząd Gminy Grodek nad Dunajcem	Szkoły, mieszkańcy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, konsultanci	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój społeczny, na	2013-2020

		zewnątrzni, instytuty szkoleniowo-doradcze	wzmocnienie potencjału administracji samorządowej)	
Promowanie systemu wartości etycznych wśród urzędników, przejrzystość urzędu w załatwianiu spraw i w dostępie do informacji publicznej.	Urząd Gminy Grodek nad Dunajcem	Mieszkańcy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe	Budżet gminy	2013-2020
Działania informacyjno-promocyjne dotyczące Gminy, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki inwestycyjnej, turystycznej i kulturalnej.	Gmina Grodek nad Dunajcem	Media lokalne i regionalne, przedsiębiorcy, instytucje kultury, organizacje pozarządowe	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój obszarów wiejskich, rozwój turystyki)	2013-2020
Realizacja większych przedsięwzięć wraz z jednostkami sąsiednimi.	Gmina Grodek nad Dunajcem	Gminy – partnerzy projektów	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój obszarów wiejskich, rozwój regionalny)	2013-2020
Inicjowanie i prowadzenie procesu współpracy z wiodącymi aktorami życia społecznego i gospodarczego w Gminie.	Gmina Grodek nad Dunajcem	Mieszkańcy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, OSP, kluby sportowe, instytucje publiczne, twórcy lokalni, zespoły regionalne	Budżet gminy, środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój obszarów wiejskich)	2013-2020
Zlecenie realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym.	Gmina Grodek nad Dunajcem	Organizacje pozarządowe	Budżet gminy	2013-2020
Sprawna gospodarka gruntami.	Gmina Grodek nad Dunajcem	Mieszkańcy, przedsiębiorcy	Budżet gminy	2013-2020
Rozwój współpracy	Gmina Grodek	Jednostki	Budżet gminy,	2013-2020

terytorialnej; wewnętrznej i regionalnej.	nad Dunajcem	samorządu terytorialnego – partnerzy projektów, partnerzy zagraniczni	środki zewnętrzne (np. europejskie na rozwój obszarów wiejskich, rozwój regionalny, rozwój współpracy międzynarodowej i transgranicznej)	
---	--------------	--	---	--

Mierniki realizacji Strategii

Dla zapewnienia kontroli nad stopniem realizacji poszczególnych celów niniejszej Strategii Rozwoju stworzono listę mierników. Każdemu z celów operacyjnych przyporządkowano zestaw rekomendowanych mierników – z podaniem źródła ich uzyskania. Mierniki te są użyteczne przede wszystkim w czasie dokonywania monitoringu realizacji oraz aktualizacji Strategii. Lista mierników stanowi jedynie propozycję, która podczas prowadzenia procesów monitorowania i przeglądu strategicznego może być modyfikowana i uzupełniana.

Tabela 2 Proponowane mierniki realizacji Strategii Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem – OBSZAR STRATEGICZNY I DZIEDZICTWO, TURYSTYKA, REKREACJA I PRZEMYSŁY CZASU WOLNEGO

CEL STRATEGICZNY:		
<i>Ochrona dziedzictwa, wzrost atrakcyjności turystycznej Gminy oraz większy udział dochodów związanych z turystyką, rekreacją i przemysłami czasu wolnego jej budżecie.</i>		
Cele operacyjne	Mierniki	Źródła danych
1. Kreowanie całorocznej, atrakcyjnej oferty turystycznej oraz komercjalizacja usług związanych z turystyką, rekreacją i spędzaniem czasu wolnego.	<ul style="list-style-type: none"> • Korzystający z noclegów na tysiąc mieszkańców; • Liczba noclegów na 1 miejsce noclegowe; • Liczba zorganizowanych festiwali; • Podmioty z branż: Zakwaterowanie i usługi gastronomiczne na tysiąc mieszkańców. 	GUS, dane wewnętrzne Gminy.
2. Ochrona i wykorzystanie potencjału dziedzictwa oraz rozwój infrastruktury związanej z turystyką, rekreacją	<ul style="list-style-type: none"> • Długość nowopowstałych i zmodernizowanych ścieżek rowerowych na terenie Gminy (km); • Liczba nowopowstałych parkingów. 	GUS, dane wewnętrzne Gminy.

i spędzaniem czasu wolnego.		
3. Wdrożenie efektywnego systemu promocji i informacji turystycznej.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba instytucji i podmiotów zaangażowanych w tworzenie i funkcjonowanie systemu promocji Gminy; Ilość multimedialnych punktów informacji, działających na terenie Gminy. 	Dane wewnętrzne Gminy.

Tabela 3 Proponowane mierniki realizacji Strategii Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem – OBSZAR STRATEGICZNY II GOSPODARKA LOKALNA, AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

CEL STRATEGICZNY:		
<i>Konkurencyjna i zdywersyfikowana gospodarka lokalna, generująca nowe miejsca pracy, tworzona i pobudzana przez przedsiębiorczą wspólnotę lokalną.</i>		
Cele operacyjne	Mierniki	Źródła danych
1. Rozwój aktywnych i skutecznych ekonomicznie gospodarstw rolnych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób zatrudnionych w rolnictwie (wg KRUS – status rolnika i status domownika); Liczba gospodarstw ekologicznych, działających na terenie Gminy. 	GUS, dane wewnętrzne Gminy.
2. Kreowanie korzystnych warunków dla powstawania nowych miejsc pracy.	<ul style="list-style-type: none"> Zmiana odsetka mikro i małych przedsiębiorstw w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych działających na terenie Gminy (%); Odsetek przedsiębiorstw z obszaru Gminy w ogólnej liczbie przedsiębiorstw działających w powiecie zarejestrowanych 	GUS, dane wewnętrzne Gminy.

	w REGON (%).	
3. Zmniejszenie poziomu i społecznych skutków bezrobocia w Gminie.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przeprowadzonych szkoleń i kursów dla bezrobotnych; Liczba osób, które wzięły udział w programie prac społecznie użytecznych; Wysokość stopy bezrobocia na terenie Gminy. 	GUS, dane wewnętrzne Gminy, dane WUP.

Tabela 4 Proponowane mierniki realizacji Strategii Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem – OBSZAR STRATEGICZNY III INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO

CEL STRATEGICZNY:		
<i>Stworzenie nowoczesnej bazy infrastrukturalnej, zwiększenie dostępności komunikacyjnej i dbałość o środowisko.</i>		
Cele operacyjne	Mierniki	Źródła danych
1. Ochrona środowiska, w tym rozbudowa i modernizacja infrastruktury.	<ul style="list-style-type: none"> Wysokość środków strukturalnych, pozyskanych i wykorzystanych w ramach projektów infrastrukturalnych na terenie Gminy (zł). Odsetek mieszkańców Gminy korzystających z instalacji kanalizacyjnej (%); Odsetek mieszkańców Gminy korzystających z instalacji wodociągowej (%); Odpady komunalne zebrane selektywnie z odpadów komunalnych 	GUS, dane wewnętrzne Gminy.

	ogółem (%).	
2. Sprawny komunalny system obsługi gminy i jej mieszkańców.	<ul style="list-style-type: none"> Wartość inwestycji w zakresie cementarnictwa i zieleni publicznej (zł); Wartość inwestycji w zakresie mieszkalnictwa socjalnego i komunalnego (zł). 	GUS, dane wewnętrzne Gminy.
3. Rozwój systemu komunikacji, w tym budowa odpowiedniej infrastruktury.	<ul style="list-style-type: none"> Całkowity koszt inwestycji na drogach publicznych w gminie (zł); Długość nowopowstałych i zmodernizowanych dróg (km); % miejscowości na terenie Gminy z dostępem do Internetu szerokopasmowego 3 lub więcej sieci. 	GUS, UKE, dane wewnętrzne Gminy.

Tabela 5 Proponowane mierniki realizacji Strategii Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem – OBSZAR STRATEGICZNY IV KAPITAŁ SPOŁECZNY I ZARZĄDZANIE

CEL STRATEGICZNY:		
<i>Zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług społecznych o wysokiej jakości oraz sprawne zarządzanie rozwojem lokalnym</i>		
Cele operacyjne	Mierniki	Źródła danych
1. Doskonalenie systemu oświaty i rozwijanie kapitału intelektualnego.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób objętych systemem stypendiów i nagród; Wysokość środków publicznych, przeznaczonych na remont, modernizację i wyposażenie placówek edukacyjnych na terenie Gminy (zł); Średni koszt utrzymania 1 ucznia 	OKE, dane wewnętrzne Gminy.

	<p>w szkołach gminnych w porównaniu do średniej krajowej;</p> <ul style="list-style-type: none"> Przeciętne wyniki sprawdzianu po VI klasie w szkołach podstawowych. 	
<p>2. Kreowanie atrakcyjnej dla mieszkańców i turystów oferty kulturalnej oraz rekreacyjno-sportowej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Liczba uczestników imprez organizowanych przez domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice, działające na terenie Gminy; Liczba imprez organizowanych przez domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice, działające na terenie Gminy; Liczba imprez rekreacyjno-sportowych na terenie Gminy; Wartość inwestycji infrastrukturalnych w zakresie tworzenia bazy rekreacyjno-sportowej (zł). 	<p>GUS, dane wewnętrzne Gminy.</p>
<p>3. Skuteczna polityka społeczna i ochrona zdrowia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przeprowadzonych projektów z zakresu pomocy społecznej; Liczba projektów z zakresu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu; Liczba gospodarstw, korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej; Liczba wydarzeń, zorganizowanych w celu propagowania wartości zdrowotnych i zdrowego stylu życia. 	<p>Dane wewnętrzne Gminy, dane OPS.</p>
<p>4. Doskonalenie systemu zarządzania oraz rozwój</p>	<ul style="list-style-type: none"> Liczba pracowników Urzędu Gminy, objętych szkoleniami podnoszącymi 	<p>Dane wewnętrzne Gminy.</p>

współpracy.	<p>kwalifikacje;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba spraw załatwianych przy pomocy narzędzi elektronicznych w urzędzie; • Liczba projektów w partnerstwie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego; • Wysokość środków publicznych przekazanych organizacjom pozarządowym w ramach zlecenia realizacji zadań publicznych (zł). 	
-------------	---	--

System monitoringu i ewaluacji Strategii

Procedury wdrażania, monitorowania i aktualizacji zawierają listę działań, których podjęcie ma na celu ułatwienie realizacji Strategii Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem na lata 2013-2020 oraz umożliwienie stałego monitorowania i dostosowywania zapisów Strategii do zmieniających się warunków otoczenia społeczno-gospodarczego. Proces wdrażania Strategii jest rozpatrywany na trzech głównych poziomach: organizacyjnym, merytorycznym i społecznym.

POZIOM ORGANIZACYJNY:

Strategia proponuje przede wszystkim zadania, które stanowią wyzwania dla **całej społeczności lokalnej** i wszystkich instytucji działających na polu aktywizacji mieszkańców Gminy, które mogą być partnerami administracji samorządowej w procesie wdrażania. Tak realizowana zasada partnerstwa jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej.

Wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu podmiotów, wymaga ścisłej koordynacji i współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji celów wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze będzie zależała od komórki zarządzającej jej wdrażaniem – **Zespół Koordynacyjny ds. Wdrażania Strategii** – powołanej Zarządzeniem Wójta. W dalszej części niniejszego opracowania określone zostaną zasady (ramy) współpracy międzysektorowej, niezbędnej w tego typu działaniach.

Koordynacja procesu wdrażania i aktualizacji Strategii będzie odbywać się poprzez wykorzystanie samorządowego modelu zarządzania strategią.

Model samorządowy przekazuje proces zarządzania Strategią w ręce przedstawicieli władz jednostek samorządowych, a więc w tym przypadku – Wójta Gminy Gródek nad Dunajcem oraz Rady Gminy. Decyzje, podejmowane w porozumieniu tych organów, oparte na kompleksowym podejściu do uwarunkowań społeczno-gospodarczych, będą

w bardzo istotny sposób wpływały na rozwój lokalny Gminy. Celem wystąpienia efektu synergii w odniesieniu do działań władz samorządowych w zakresie stymulowania rozwoju Gminy zostanie utworzony ośrodek koordynacji podejmowanych decyzji (**Zespół Koordynacyjny ds. Wdrażania Strategii**). W tym modelu niezmiernie ważna jest współpraca Zespołu z odpowiednimi komórkami organizacyjnymi w Urzędzie Gminy. Podstawowymi zadaniami Zespołu w zakresie wdrażania Strategii i rozwoju lokalnego powinny być:

- koordynacja współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorstwami,
- harmonizacja realizacji działań zapisanych w Strategii i innych dokumentach branżowych (plany zagospodarowania przestrzennego, strategie branżowe, Wieloletni Plan Inwestycyjny, Program Ochrony Środowiska, Plan Gospodarki Odpadami, itd.),
- przygotowanie okresowych raportów o stanie społeczno-gospodarczym Gminy,
- pozyskiwanie partnerów do realizacji zadań zapisanych w Strategii.

Wszyscy partnerzy realizujący zadania w Strategii Rozwoju będą poproszeni o aktywną współpracę z Zespołem. W tym celu **u każdej jednostki koordynującej zadania w Strategii powinna zostać wyznaczona osoba do kontaktu z Zespołem**, szczególnie w kontekście aktualizacji i monitorowania dokumentu. Utworzenie takiej struktury poziomej na terenie Gminy z pewnością przyczyni się do koordynacji zadań w zakresie wspierania rozwoju lokalnego, efektywniejszego generowania pomysłów na wspólne projekty oraz realnego zarządzania Strategią Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem na lata 2013-2020.

POZIOM MERYTORYCZNY:

Poziom merytoryczny obejmuje wdrażanie i monitorowanie realizacji celów zapisanych w Strategii Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem oraz przegląd zapisów Strategii i ich aktualizację. W konsekwencji systematycznych działań wdrożeniowych i monitorujących osiągnięte zostaną cele operacyjne (średniookresowe) i strategiczne (długookresowe).

Strategia Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem określona została na **lata 2013-2020**. Okres ten odzwierciedla kolejny okres budżetowy Unii Europejskiej oraz działania aktualizacyjne dokumentów regionalnych i krajowych (patrz rozdział pn. Przesłanki aktualizacji Strategii Rozwoju).

Strategia jest nadrzędnym dokumentem prowadzącym do osiągnięcia celów średniookresowych i długookresowych w rozwoju społeczno-gospodarczym Gminy.

Na poziomie merytorycznym ważną rolę przypisuje się **Radzie Gminy**, reprezentującej różnorodne środowiska lokalne. Tym samym Rada będzie wsparciem merytorycznym dla **Zespołu Koordynacyjnego ds. Wdrażania Strategii**. Monitoring i aktualizacja będzie dokonywana w przedstawiony poniżej sposób:

1. Zadania związane z monitoringiem i aktualizacją Strategii powierza się Wójtowi Gminy.
2. Odpowiedzialność za zwoływanie posiedzeń Rady Gminy w zakresie aktualizacji i monitoringu Strategii powierza się Przewodniczącemu Rady Gminy, na wniosek Wójta.
3. Odpowiedzialność za obsługę techniczną i organizacyjną prac aktualizacyjnych i monitorujących Rady Gminy powierza się Zespołowi Koordynacyjnemu ds. Wdrażania Strategii.
4. Wójt może zaprosić do prac Rady Gminy w zakresie aktualizacji i monitorowania Strategii przedstawicieli innych instytucji.
5. Na specjalnym posiedzeniu Rada Gminy dokonuje monitoringu i aktualizacji Strategii.
6. Przewodniczący Rady Gminy, na wniosek Wójta, zwołuje posiedzenie aktualizujące i monitorujące – w październiku lub listopadzie każdego roku – dotyczące realizacji Strategii.
7. Przewodniczący Rady Gminy, na wniosek Wójta może zwołać dodatkowe posiedzenia monitorujące.
8. Rada Gminy na posiedzeniu aktualizującym i monitorującym dokonuje:

- oceny realizacji celów Strategii na podstawie materiałów przygotowanych przez Zespół Koordynacyjny ds. Wdrażania Strategii (stan osiągnięcia wskaźników przyjętych dla poszczególnych celów operacyjnych Strategii),
  - identyfikacji problemów, które ograniczyły bądź uniemożliwiły realizację wyznaczonych celów,
  - opracowania propozycji niezbędnych zmian w zakresie realizowanych celów.
9. Propozycje niezbędnych zmian w zakresie realizowanych celów Rada Gminy przedstawia Wójtowi, który podejmuje decyzję o ich ewentualnym uwzględnieniu w Strategii.
10. Prace Rady Gminy na specjalnym posiedzeniu aktualizacyjnym i monitorującym są protokolowane. Efektem posiedzeń jest sprawozdanie z posiedzeń Rady Gminy przygotowywane przez Zespół Koordynacyjny ds. Wdrażania Strategii.

POZIOM SPOŁECZNY:

Poziom społeczny dotyczy upowszechniania zapisów Strategii Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem wśród społeczności lokalnej oraz pozyskiwania partnerów (lokalnych i zewnętrznych) dla realizacji zadań Strategii. Głównym adresatem zapisów Strategii są mieszkańcy Gminy, a w szczególności:

1. Radni Gminy, pracownicy Urzędu Gminy i gminnych jednostek organizacyjnych;
2. Posłowie i senatorowie reprezentujący w Parlamencie subregion sądecki oraz Radni Sejmiku Wojewódzkiego, Radni Powiatowi, związani z subregionem;
3. Przedsiębiorcy, przedstawiciele sektora gospodarczego, instytucje otoczenia biznesu, instytucje szkoleniowe z regionu;
4. Sektor finansowy – banki, instytucje pożyczkowe i kredytowe;
5. Wyższe uczelnie z terenu subregionu;
6. Organizacje pozarządowe z terenu Gminy, Powiatowy Urząd Pracy, placówki edukacyjne.

Upowszechnienie zapisów Strategii Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem wśród społeczności lokalnej ma na celu:

1. Poinformowanie o zakończeniu prac nad opracowaniem Strategii Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem.
2. Objaśnienie dalszych etapów procesu planowania rozwoju społeczno-gospodarczego w Gminie Gródek nad Dunajcem – realizacja zapisów Strategii, zaproszenie partnerów do współpracy.
3. Prezentację lokalnego potencjału społeczno-gospodarczego Gminy Gródek nad Dunajcem, priorytetów i kierunków jego rozwoju w najbliższych latach (obszary priorytetowe i cele strategiczne, cele operacyjne, kierunki interwencji).
4. Objaśnienie roli funduszy strukturalnych Unii Europejskiej w finansowaniu rozwoju lokalnego i sposobu ich pozyskiwania poprzez przygotowanie projektów wynikających ze Strategii Rozwoju – z kierunków interwencji.
5. Zachęcenie do wzięcia udziału w realizacji zapisów Strategii Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem.

W celu upowszechnienia treści Strategii Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem należy przeprowadzić proponowane działania:

1. Opracowanie krótkiego materiału przybliżającego mieszkańcom Strategię Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem na lata 2013-2020.
2. Umieszczenie do pobrania w wersji elektronicznej na stronie internetowej Gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP) materiału przybliżającego zainteresowanym Strategię Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem.
3. Udzielanie przez władze samorządowe Gminy wywiadów dla prasy lokalnej i regionalnej oraz lokalnych rozgłośni radiowych na temat zakończenia prac nad Strategią Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem oraz sposobów realizacji jej zapisów.

4. Przekazanie bibliotekom publicznym oraz szkołom z terenu Gminy wydrukowanego egzemplarza tekstu Strategii Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem wraz z nagraniem płyty CD, zawierającą materiał informacyjny przybliżający Strategię Rozwoju oraz jej pełny tekst.

Ważnym adresatem Strategii Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem jest również otoczenie jednostki, szczególnie:

1. Sąsiednie gminy,
2. Powiat nowosądecki
3. Zarząd Województwa Małopolskiego,
4. Wojewoda Małopolski,
5. Organizacje samorządu gospodarczego o ponadlokalnym zasięgu,
6. Organizacje rządowe, samorządowe i pozarządowe o ponadlokalnym zasięgu (regionalnym i krajowym);
7. Potencjalni inwestorzy zainteresowani inwestycjami w gminie,
8. Zagraniczni partnerzy samorządowi Gminy Gródek nad Dunajcem.

Ramy współpracy międzysektorowej i międzygminnej w zakresie realizacji Strategii Rozwoju Gminy Gródek nad Dunajcem

Partnerów biorących udział w realizacji Strategii Rozwoju Gminy można podzielić na trzy główne grupy (zgodnie z zasadą „trójkąta współpracy”):

- instytucje publiczne (władze samorządowe, instytucje użyteczności publicznej, agendy rządowe, przedsiębiorstwa komunalne),
- prywatni przedsiębiorcy i organizacje otoczenia biznesu (firmy, spółdzielnie, instytucje finansowe, izby gospodarcze, cechy rzemiosł, fundacje, stowarzyszenia gospodarcze),

- organizacje pozarządowe (towarzystwa i stowarzyszenia, fundacje, związki zawodowe, grupy nieformalne).

Praca zespołowa, partnerska na rzecz Gminy wymaga od osób i organizacji pełnego zaangażowania i wiąże się z podejmowaniem ryzyka. Być „partnerem” oznacza w pełni odpowiadać za działania własne i tych, z którymi wspólnie podejmujemy decyzje.

Niezależnie od tego, czym zajmuje się partnerstwo lokalne, można określić zestaw zasad, ram postępowania, którymi powinno się ono kierować, jeśli jego działania mają być skuteczne:

- **realizm** – cele i terminy ich realizacji ustalone przez partnerów muszą być możliwe do osiągnięcia;
- **pragmatyzm** – zdając sobie sprawę z wagi dalekosiężnych planów, partnerstwo powinno poszukiwać wymiernych i szybko osiągalnych rozwiązań, jasno zdefiniowanych problemów;
- **stosowność** – metody pracy i zasoby muszą być dostosowane do wymogów konkretnych działań, partnerstwo musi umożliwiać osiągnięcie postępu w rozwoju lokalnym, przewyższanie kryzysów i osiągnięcie akceptowalnych rozwiązań;
- **podzielanie wspólnej wizji** przyszłości Gminy, która rozwija się i wzbogaca wraz z realizacją projektów na rzecz rozwoju;
- **otwartość i elastyczność** pozwalające uczestniczyć jak największej liczbie osób w partnerstwie i gwarantujące jego zróżnicowany skład, to warunek jego pomysłowości i innowacyjności;
- **wysłuchiwanie, szacunek i zaufanie**, dzięki którym można przełamać potencjalne konflikty, uwzględnić różne punkty widzenia i osiągnąć prawdziwe porozumienie w miejsce pozornego konsensusu;
- **wzajemne zrozumienie** umożliwiające poznanie umiejętności i możliwości różnych partnerów i szybkie osiągnięcie najlepszej formy współdziałania i podziału obowiązków w konkretnych sytuacjach;

- **zrozumienie i dostosowanie się** do potrzeb różnych grup społecznych w celu zmobilizowania i uczynienia odpowiedzialnymi wszystkich mieszkańców Gminy;
- **przejrzystość działań i troska o informowanie**, tak by wszyscy mogli uczestniczyć w działaniu i przez to zmieniać swoją mentalność;
- **dyskusja** nad rolą, funkcją i działaniami każdego z partnerów w celu wzmocnienia jego poparcia i zaangażowania;
- **determinacja** (na ogół ze strony kilku kluczowych osób) gwarantująca spójność Strategii jako całości i uniemożliwiająca rozpraszanie działań.

Potencjalne źródła finansowania – nowa perspektywa

Perspektywy finansowa 2014-2020 to okres nowych wyzwań dla jednostek samorządu terytorialnego, a posiadanie nakładów finansowych stanowi jeden z ważniejszych warunków osiągnięcia założonych celów Strategii Rozwoju.

Opracowanie niniejszej Strategii Rozwoju Gminy pokrywa się z fazą wstępną przygotowań do nowego okresu programowania Unii Europejskiej, przez co precyzyjne określenie katalogu, wskazującego na źródła finansowania działań zawartych w dokumencie Strategii, nie jest możliwe. Mimo, że trwające w Radzie UE negocjacje pakietu legislacyjnego dla polityki spójności są już bardzo zaawansowane, to jednak dokument Umowy Partnerstwa jest jeszcze na etapie konstruowania założeń. Umowa ta jest kluczowa dla dalszych prac, ze względu na: wskazanie sposobu osiągnięcia przez Polskę celów rozwojowych przy pomocy funduszy Unii Europejskiej, określenie systemu ich wdrażania, ustalenie podziału na działania krajowe i regionalne, wydzielenie programów operacyjnych oraz wskaźników i oczekiwanych rezultatów.

Głównym źródłem finansowania ujętych w Strategii zadań będą własne środki finansowe pochodzące z budżetu jednostki, w tym dostępne również w ramach Wieloletniej Prognozy Finansowej w przypadku przedsięwzięć dłuższych niż 1 rok.

Pozostałe formy finansowania stanowić będą:

1. **Pozagminne środki publiczne:**
  - 1) **subwencje oraz dotacje celowe na dofinansowanie zadań własnych,**
  - 2) **środki pozabudżetowe.**
2. **Strategie i programy rządowe.**
3. **Granty Norweskie.**

Środki pozabudżetowe:

1. Specjalne, będące wyodrębnionymi rachunkami bankowymi, na które państwowe jednostki budżetowe mogą odprowadzać niektóre z pobranych przez siebie dochodów, by następnie finansować (dysponować) zgromadzonymi tam środkami pieniężnymi. Przykłady: Totalizator Sportowy, gdzie środki przeznaczone są na dopłaty do inwestycji w zakresie turystyki, rekreacji i sportu, środki na dofinansowanie napraw obiektów sportowych lub środki specjalne, będące w dyspozycji Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, przeznaczone na utrzymanie katastru wodnego (systemu informacyjnego o gospodarowaniu wodami), opracowanie planów gospodarowania wodami oraz odbudowę ekosystemów zdegradowanych przez niewłaściwą eksploatację zasobów wodnych.
2. Państwowe Fundusze Celowe udzielane w postaci dotacji, pożyczek i refundacji:
  - Fundusz Zajęć Sportowych dla Uczniów;
  - Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej:
    - Program inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu (tzw. inwestycje strategiczne),
    - Wojewódzki wieloletni program rozwoju bazy sportowej (tzw. inwestycje terenowe);
  - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych:
    - Program Aktywny Samorząd,
    - Dofinansowanie kosztów szkolenia, o którym mowa w art. 18 ustawy o języku migowym i innych środkach komunikowania się,
    - Program wyrównywania różnic między regionami II;
  - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej:
    - System Zielonych Inwestycji - GIS,
    - LIFE+,
    - Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska z likwidacją ich skutków,

- Inne;
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej:
  - Program Ochrona Wód i Gospodarki Wodnej,
  - Program Ochrona Ziemi i Powietrza,
- 3. Agencje Rządowe:
  - Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (dotacje na infrastrukturę, pożyczki na tworzenie miejsc pracy dla bezrobotnych)l
  - Krajowy Fundusz Mieszkaniowy (dotacje, preferencyjne kredyty na infrastrukturę techniczną, towarzyszącą budownictwu mieszkaniowemu, odnowienie budynków mieszkalnych i infrastruktury po powodzi)l
  - Inne.

Strategie i programy rządowe

Zgodnie z dokumentem pn. Plan uporządkowania strategii rozwoju, który stanowi pierwszy etap prac związanych z przedsięwzięciem podjętym przez Rząd, polegającym na uporządkowaniu obowiązujących dokumentów strategicznych, tj. strategii i programów rozwoju, podjęto działania mające na celu doprowadzenie do ograniczenia liczby obowiązujących i opracowywanych dokumentów o charakterze strategicznym. Liczba 42 dokumentów tego typu zostanie zmniejszona do 9 nowych, zintegrowanych strategii rozwoju, realizujących średnio- i długookresową strategię rozwoju kraju. Strategie sektorowe finansowane będą ze środków krajowych jak również ze środków Unii Europejskiej w ramach nowego okresu programowania 2014-2020.

1. **Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki** - w opracowywanym przez ekspertów Ministerstwa Gospodarki dokumencie, szczególną uwagę poświęcono wzmocnieniu współpracy oraz tworzeniu warunków sprzyjających przedsiębiorczości, powstawaniu i wdrażaniu innowacji, a także efektywnemu korzystaniu z dostępnych zasobów ludzkich, finansowych, rzeczowych i naturalnych. Jej zakres tematyczny obejmuje m.in. następujące zagadnienia: stabilne podstawy makroekonomiczne

rozwoju, rynek finansowy, przyjazne środowisko dla przedsiębiorczości, rozwój usług, rozwój sektorów przemysłu i budownictwa, innowacyjność, społeczeństwo informacyjne, eksport i promocję gospodarki.

2. **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego** – w opracowywanym przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej dokumencie, zwrócono uwagę na jednoczesne zwiększenie konkurencyjności i spójności społeczno-ekonomicznej Polski poprzez stworzenie warunków do pełniejszego wykorzystania potencjału kryjącego się w jej obywatelach. Strategia formułuje cele i priorytety oraz wskazuje najważniejsze obszary koncentracji wysiłku rozwojowego w dziedzinie rozwoju kapitału ludzkiego. Strategia odpowiada na jedno z kluczowych wyzwań stawianych przed państwami na całym świecie, czyli załączenie efektywnej polityki społecznej z rozwojem gospodarczym.
3. **Strategia Rozwoju Transportu** – dokument przygotowany przez Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, którego istotą jest przedstawienie kierunków rozwoju transportu w Polsce w zgodności z celami zawartymi w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju (DSRK) i Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju (SRK). Wychodzi naprzeciw takim wyzwaniom współczesności, jak: sprostanie wymogom konkurencyjnej gospodarki światowej, uwzględnienie trendów demograficznych, dążenie do poprawy spójności społecznej, dostosowanie systemu transportowego do malejącej dostępności paliw płynnych na świecie. Odnosi się również do aktualnych trendów wynikających z polityki transportowej Unii Europejskiej.
4. **Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko** – dokument opracowany przez Ministerstwo Gospodarki i Ministerstwo Środowiska, obejmuje dwa niezwykle istotne z punktu widzenia funkcjonowania państwa obszary. Podstawową rolą strategii jest zintegrowanie polityki środowiskowej z polityką energetyczną tam, gdzie aspekty te przenikają się w dostrzegalny sposób, ale oraz wytyczenie kierunków, w jakich powinna rozwijać się branża energetyczna oraz wskazanie priorytetów w ochronie środowiska.

5. **Strategia Sprawne Państwo** – dokument przygotowywany przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, określający cele i kierunki działań, jakie należy podjąć, aby podnieść sprawność i efektywność państwa do 2020 roku. Strategia zakłada między innymi racjonalne wykorzystanie środków publicznych, porządkowanie struktur organizacyjnych, skuteczne zarządzanie i koordynację – zwłaszcza w takich obszarach, jak: finanse, zarządzanie kryzysowe i ochrona ludności, tworzenie przyjaznego dla obywateli i przedsiębiorców prawa. Zakłada również wdrożenie rozwiązań przyczyniających się do wzrostu konkurencyjności polskiej jurysdykcji, likwidację barier administracyjnych, wzrost aktywności obywatela w procesach rządzenia i debacie publicznej oraz szerokie wykorzystywanie nowoczesnych technologii informatyczno-komunikacyjnych.
6. **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego** – dokument opracowywany przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Działania w nim wskazane mają wspierać zaangażowanie obywatelskie, zachęcać do współpracy oraz wzmacniać kreatywność Polaków, gdyż „wzmacnianie kapitału społecznego jest projektem cywilizacyjnym, od którego powodzenia zależy jakość życia Polaków i rozwój gospodarczy kraju”⁶. Strategia jest dokumentem wielowymiarowym, zakładającym skoordynowaną interwencję publiczną w obszarach dotychczas niedocenianych lub niewystarczająco akcentowanych w dokumentach horyzontalnych.
7. **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie** – dokument opracowany przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, wprowadzający szereg modyfikacji sposobu planowania i prowadzenia polityki regionalnej w Polsce, a wraz z nimi – różnych polityk publicznych, mających największy wpływ na osiągnięcie celów określonych w stosunku do terytoriów. Polityka regionalna jest w nim rozumiana szerzej niż dotychczas – jako interwencja publiczna

---

⁶ B. Zdrojewski, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Słowo wstępu [w:] *Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego* – projekt dokumentu po konsultacjach społecznych, Ministerstwo KiDN, Warszawa 10 września 2011 r., s. 9.

realizująca cele rozwojowe kraju przez działania ukierunkowane terytorialnie, a których głównym poziomem planowania i realizacji pozostaje układ regionalny.

8. **Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej** – dokument opracowywany przez Ministerstwo Obrony Narodowej, określający warunki funkcjonowania oraz sposoby rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego. Szczególną rolę w tym systemie odgrywają podmioty odpowiedzialne za bezpieczeństwo zewnętrzne (służba dyplomatyczna, Siły Zbrojne RP, służby specjalne), w powiązaniu z podmiotami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo wewnętrzne. Z tego też względu główny obszar zainteresowania Strategii jest ukierunkowany na bezpieczeństwo zewnętrzne i militarne a jej zintegrowanie z innymi strategiami rozwojowymi pozwoli na wyłączenie z jej zasadniczego zakresu tematycznego innych dziedzin bezpieczeństwa narodowego, takich jak: bezpieczeństwo ekonomiczne (w tym energetyczne), obywatelskie, społeczne, czy ekologiczne (w tym wodne).
9. **Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa** – dokument opracowany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, którego celem głównym jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich oraz efektywne wykorzystanie ich zasobów i potencjałów, w tym rolnictwa i rybactwa, dla zrównoważonego rozwoju kraju.
10. Program wsparcia budownictwa socjalnego ze środków Funduszu Dopląt;
11. Program dopłat do oprocentowania kredytów na usuwanie skutków powodzi;
12. Program „Radosna szkoła” realizowany jest w latach 2009-2014;
13. Program „Cyfrowa szkoła”;
14. Inne.

Granty Norweskie

1. Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego, który obejmuje środki pochodzące z Norwegii, Liechtensteinu oraz Islandii (Norwegia pokrywa ponad 97% tychże środków). W jego skład wchodzi:
  - Program: Ochrona różnorodności biologicznej i ekosystemów;
  - Program: Wzmocnienie monitoringu środowiska oraz działań kontrolnych;
  - Program: Oszczędzanie energii i promowanie odnawialnych źródeł energii;
  - Program: Fundusz dla Organizacji Pozarządowych;
  - Program: Lokalne i regionalne inicjatywy na rzecz zmniejszenia nierówności i promowania spójności społecznej;
  - Program: Poprawa i lepsze dostosowanie ochrony zdrowia do trendów demografii;
  - Program: Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego i naturalnego;
  - Program: Promocja różnorodności w kulturze i sztuce w ramach europejskiego dziedzictwa kulturowego (program partnerski);
2. Norweski Mechanizm Finansowy w 100% pokrywany z budżetu norweskiego, obejmujący:
  - Program: Wsparcie rozwoju i szerokiego stosowania technologii CCS w Polsce;
  - Program: Globalny fundusz na rzecz godnej pracy i dialogu trójstronnego;
  - Program: Norwesko-Polska Współpraca Badawcza (program partnerski);
  - Program: Norwesko-Polski Program Stypendialny (program partnerski);
  - Program: Poprawa i lepsze dostosowanie ochrony zdrowia do trendów demograficzno-epidemiologicznych;
  - Program: Ograniczanie społecznych nierówności w zdrowiu (program partnerski);

- Program: Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć;
- Program: Współpraca w obszarze Schengen oraz walka z przestępczością transgraniczną i zorganizowaną, w tym przeciwdziałanie handlowi ludźmi oraz migracjom grup przestępczych;
- Program: Budowanie potencjału instytucjonalnego i współpraca w obszarze wymiaru sprawiedliwości/ Poprawa skuteczności wymiaru sprawiedliwości;
- Program: Wsparcie Służby Więziennej, w tym sankcji pozawięziennych.

Alternatywę finansową dla ograniczonych możliwości inwestycyjnych gminy stanowić może partnerstwo publiczno-prywatne, które pozwala na zaangażowanie środków prywatnych oraz sektora finansów publicznych we wspólne przedsięwzięcia, służące rozwojowi gospodarczemu. W ustawodawstwie polskim ramy prawne PPP wyznaczają dwie ustawy, regulujące współpracę podmiotów publicznych i partnerów prywatnych:

- Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. z 2009 r. Nr 19, poz. 100 z późn. zm.), zwana dalej Ustawą o PPP,
- Ustawa z dnia 9 stycznia 2009 r. o koncesji na roboty budowlane lub usługi (Dz. U. z 2009 r. Nr 19, poz. 101, Nr 157 poz. 1241 z późn. zm.), zwana dalej Ustawą o Koncesjach.

Obie wyżej wymienione ustawy w zamierzeniu ustawodawcy mają ułatwić wykonywanie zadań publicznych na zasadzie kooperacji sektorów publicznego i prywatnego w Polsce.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

POWIAT NOWOSĄDECKI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Niniejsze opracowanie powstało w ramach realizacji projektu „**Nowosądecka Akademia Samorządowa**”, realizowanego przez Powiat Nowosądecki w partnerstwie z 14 Urzędami Miast/Gmin w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet V Dobre rządzenie, Działanie 5.2 Wzmocnienie potencjału administracji samorządowej, Poddziałanie 5.2.1 Modernizacja zarządzania w administracji samorządowej.

nowosądecka
akademia
samorządowa

**PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW UNII
EUROPEJSKIEJ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU
SPOŁECZNEGO**